

รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษารวม

ครั้งที่ .. / ๒๕๕๐

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ณ ห้องประชุมกรรมการ ๓๕๐๒ ชั้น ๕ อาคารรัฐสภา ๓

เริ่มประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม)

ประธาน : ผมขอเปิดประชุมครับ

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม ผมมี ๑ เรื่องก็คือ จากที่เคยมีมติ

ไปว่า จะไม่นำเข้าสู่คณะกรรมการวิสามัญอีก แต่เนื่องจากในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคมที่ผ่านมา ได้รับแจ้งจากท่านประธานคณะกรรมการว่า เนื่องจากเป็นเรื่องที่สำคัญ ดังนั้นขอให้นำเข้าสู่ที่ประชุมกรรมการอีก เพราะฉะนั้นก็ต้องแจ้งที่ประชุมทราบว่า หลังจากที่ ได้พิจารณาในชั้นของคณะกรรมการแล้ว ยังคงจะต้องมีการนำเรื่องเข้าเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการอีก ซึ่งการประชุมคณะกรรมการวิสามัญนั้น ทางคณะกรรมการก็ต้องทำให้ประชุมหลาย ๆ ครั้งถ้าเป็นไปได้ใน ๑ สัปดาห์ ในการประชุมครั้งต่อไปนั้น มีกำหนดวันที่ ๑ สิงหาคม เพราะฉะนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่าในการพิจารณาถ้าหากว่ามีเสร็จบางส่วนก็อาจจะทยอยนำเรื่องเข้าเสนอ คงไม่ต้องเสนอเข้าที่ประชุมพร้อมกันทั้งหมด ในส่วนที่เสร็จแล้วก็น่าจะสามารถปรับปรุงแล้วก็เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการได้ส่วนหนึ่งก่อนในวันที่ ๑ สิงหาคม แต่ผมยังไม่ทราบว่าคณะกรรมการจะมีกำหนดหลังจากวันที่ ๑ สิงหาคมเป็นวันอะไร เข้าใจว่าจะเป็นทุกวันอังคาร ไม่ทราบว่าหลังจาก ๑ สิงหาคมจะมีวันอื่นอีกหรือเปล่า ผมไม่ทราบว่าเรื่องที่จะแจ้งที่ประชุมอีกไหมครับ ไม่มีนะครับ ต่อไป

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม ในแฟ้มครั้งนี้จะเป็นการรับรองบันทึกการประชุมคณะกรรมการบริหารบัณฑิตศึกษารวมในคณะกรรมการวิสามัญบัณฑิตศึกษารวม ๒๓ ประชุมเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ หน้าแรก เป็นรายงานอนุกรรมการผู้มาประชุม และรายงานอนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม ได้ลาการประชุม ๕ ท่าน และรายงานผู้เข้าร่วมประชุม ๖ ท่าน ต่อไปหน้า ๒ ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม มีเรื่องที่มีการแจ้งต่อที่ประชุม ๒ เรื่อง ไม่มีแก้ไขนะครับ ระเบียบวาระที่ ๒ เป็นการรับรองบันทึกการประชุม ที่ประชุมได้มีมติรับรองบันทึกการประชุมของคณะกรรมการ ที่ประชุม เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๐ ช่วยตรวจสอบว่าครั้งถูกหรือเปล่า ตอนนี้อยู่ในหน้า ๒ แล้วเป็นการรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๐ ประชุมเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม แล้วตรงนี้ข้อความถูกต้อง แก้ไขคำว่า สิทธิ ไม่น่าจะถูก แก้จากอะไรเป็นอะไร ทำไมแก้จากที่พิมพ์ถูกเป็นพิมพ์ผิด ไม่น่าจะถูก ช่วยตรวจสอบ แล้วในหน้า ๒ ก็มีกรอบสี่เหลี่ยม อันนี้ถูกต้อง ต่อไประเบียบวาระที่ ๓ ในหน้า ๒ พิจารณา

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ร่างบันทึกเจตนารมณ์รายมาตรา แล้วก็ตามที่หน้า ๓ ก็เป็นความเห็นของคณะกรรมการวิสามัญ
ข้อ ๑ ให้เขียนคำนำของร่างรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เขียนคำนำของร่างบันทึกเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
ข้อ ๒ อ้างอิงการประชุมจากรายงาน ขอแก้ในหน้า ๓ บรรทัดที่ ๓ ไม่ใช่คำนำของร่างรัฐธรรมนูญ เขียน
คำนำของร่างบันทึกเจตนารมณ์ ข้อ ๒ ให้อ้างอิงการประชุมจากรายงานการประชุม เดิมคำว่า การประชุม
ลงไปในบรรทัดที่ ๔ ข้อ ๒ รายงานการประชุมของสภากร่างรัฐธรรมนูญ แล้วถ้าสามารถทำได้ควรอ้างอิง
รายงานการประชุมของคณะกรรมการกร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการทั้ง ๓ กรอบ
ในคณะกรรมการกร่าง แก้ไขอยู่ ๒ บรรทัดนี้ และภาคผนวกถูกต้องนะครับ ภาคผนวกก็ได้เพิ่มรายชื่อ
สมาชิก ในส่วนของฐานข้อมูลควรอ้างอิงว่ามีข้อมูลอย่างไรบ้าง สำหรับข้อมูลบางส่วนต้องบันทึกไว้ใน
บันทึกเจตนาเหตุ อันนี้เข้าใจว่าต้องแยกเป็น ๒ ส่วน คือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบัญชีเจตนาเหตุต่าง ๆ
รู้สึกว่าจะใส่ไม่ได้ อันนี้เป็นข้อสังเกต แล้วก็มีการพิจารณาในการประชุมครั้งก่อน ซึ่งเห็นว่าในส่วนของ
บัญชีเจตนาเหตุคงใส่ไม่ได้ เดี่ยวต้องมีข้อความตรงนี้ด้วยว่า ในที่สุดพิจารณาแล้วจะต้องเสนอต่อ
ที่ประชุม และดูเหมือนว่าในการประชุมคณะกรรมการจะรับทราบแล้วว่า บัญชีของเจตนาเหตุ
ใส่ไม่ได้ ผมกำลังสืบสนการประชุม ๒ ชุดอยู่ ครั้งนี้เป็นการรายงานวาระแรกคณะกรรมการวิสามัญ
เห็นว่าถ้าบันทึกได้ควรจะมี อาจจะต้องเป็นการรายงานในครั้งต่อไป แต่ว่ามันมีอยู่ ๒ ส่วน ส่วนที่ ๑
เป็นเรื่องของบัญชีรายการตามวิชาการจัดทำเจตนาเหตุอันหนึ่ง กับอีกอันหนึ่งเป็นฐานข้อมูล ซึ่งฐาน
ข้อมูลให้อ้างบรรทัดเดียวจาก TOR ของคณะกรรมการจัดทำฐานข้อมูลและเผยแพร่ ตรงนี้ขอให้แยก
เป็น ๒ ส่วน ให้เห็นชัดเจน เพราะฉะนั้นที่ประชุมพิจารณาแล้ว อันนี้เข้าใจว่าถูกต้อง มีความเห็นว่า
ไม่ควรรอกเอกสารจากคณะกรรมการเจตนาเหตุ คือเกี่ยวที่แล้วเห็นว่า มีข้อขัดข้องไม่สามารถที่จะ
บันทึกไว้ในส่วนของภาคผนวก ในส่วนที่เป็นบัญชีรายการจากคณะกรรมการเจตนาเหตุได้
เพราะว่าโดยในแง่ของการทำงานจะไม่มีทางจัดทำและนำมาใส่ไว้ได้ทัน ในส่วนนี้จะไม่ทัน อันนี้ก็บันทึกตรง
จากนั้นย่อหน้าต่อมา หลังจากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นการใส่ชื่อของสมาชิกสภากร่างรัฐธรรมนูญ
และควรใส่ชื่อของคณะกรรมการกร่างเพื่อเป็นการให้เกียรติด้วย ขอแก้ว่าไม่ใช่ เพื่อเป็นการเกียรติ
เพื่อให้ตรงกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติด้วย ได้ใหม่ ย่อหน้าต่อมาบอกว่าการบันทึกประเด็น
สำคัญ ๆ ว่ามาจากรายงานการประชุมของใครที่ไหน วันที่เท่าใด สามารถประสานงานได้กับนายคณิต
วัลยะเพ็ชร

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : นิดหนึ่งครับ ตรงนั้นความจริงวันนั้นผมบันทึกเอาไว้ว่า
คณะใหญ่ได้ Comment อะไรบ้าง แล้วผมอ่านให้ฟังในที่ประชุม ผมบอกเอาไว้ว่าถ้าเผื่อเกิดต้องการ
ประเด็นไหนอย่างไรให้มาคุยกับผม เพราะฉะนั้นตรงนี้จริง ๆ แล้วอาจจะตัดไปได้เลยทั้งย่อหน้า เพราะ
อันนั้นเป็นเรื่องภายในของเรา ไม่จำเป็นที่จะต้องบันทึกไว้ในรายงานการประชุมก็ได้

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประธาน : ท่านได้ให้ข้อมูลไว้แล้วใช่ไหม

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : วันนั้นพูดในที่ประชุมไว้แล้ว

ประธาน : ถ้าอย่างนั้นขอตัดย่อหน้านี้ออก หรือไม่ก็ต้องเปลี่ยนถ้อยคำ ก็คือในการ
ประสานประเด็นต่าง ๆ เปลี่ยนเป็นว่า นายคณิต วัลยะเพ็ชร อนุกรรมการได้ให้ข้อมูลกับที่ประชุม
ไว้แทนได้ใหม่ เพราะได้ให้ไว้ จะได้บันทึกในส่วนนี้ไว้แทน ถ้าอย่างนั้นขอเปลี่ยนเป็นว่า การบันทึกประเด็น
สำคัญ ๆ ว่ามาจากรายงานการประชุมของใครที่เห็น วันที่เท่าใดนั้น และประเด็นอื่น ๆ ตัดคำว่า สามารถ
ประสานงานได้กับ ออก เปลี่ยนเป็นว่า นายคณิต วัลยะเพ็ชร อนุกรรมการได้ให้ข้อมูลเรื่องนี้ไว้กับ
คณะกรรมการ ย่อหน้าต่อมา อันนี้คงได้ ประเด็นที่เพิ่มในภาคผนวก สามารถตรวจออก ตรงนี้ก็ได้
ค่อยพิจารณาอีกครั้งหนึ่งได้ บันทึกไว้แล้ว มาตรา ๑๙๙ อภิปรายดี สามารถนำมาลงไว้ในภาคผนวก
หรือถ้าอภิปรายดีมากสามารถนำไปแทรกในเจตนารมณ์ มาตรา ๑๙๙ ตรงใหม่ครับ ผ่านไปได้นะครับ
เราบันทึกไว้ก่อน แล้ว ๒ ย่อหน้าสุดท้าย ก็ประสานงานกับคุณแววตาด้วย ควรยึดการรับฟัง ประชาชน
จะได้ไม่ตกประเด็นสำคัญ ประชาชนทุกจังหวัดตรวจสอบประเด็นอนุกรรบทที่ ๓ ในคณะกรรมการ
ยกร่าง ซึ่งนายอนุรักษ์ได้อภิปราย สามารถนำมาใส่ไว้ในคำนำ นายอนุรักษ์ท่านเป็นกรรมการยกร่างอยู่
คงไม่ต้องใส่ตำแหน่งท่านใหม่ครับ ท่านอนุรักษ์ มาประเด็น โอ.เค. ได้นะครับ แล้วย่อหน้าสุดท้าย
ในขณะนี้ไม่มีเพียงบทเฉพาะกาลเท่านั้นที่ยังไม่เสร็จ ซึ่งคณะกรรมการบันทึกเจตนารมณ์จะทำเอง
แล้วหน้า ๔

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ประธานโทษครับ อย่างกรณีที่เราบอกว่า ประสานงานกับ
นางสาวแววตา สุขวานิชวิชัย เราให้ข้อมูลหรือเปล่านั้น นางสาวแววตานี้คือใคร ส่วนของท่านอนุรักษ์
อาจจะ โอ.เค. ไม่ใส่ตำแหน่งก็ได้ แต่ว่าน่าจะเป็นว่า มาประเด็น ไปเลย

ประธาน : ขอโทษที่ครับ ผมพูดผิด ท่านอนุรักษ์ มาประเด็น นั่นอีกท่านหนึ่ง อันนี้
ท่านอนุรักษ์ อีกคนหนึ่งครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : คือจำนวนสกุลไม่ได้ ก็เห็นว่า นายอนุรักษ์ ซึ่งเป็นอนุกรรบทที่ ๓

ประธาน : คนที่ทำกรรบทที่ ๓ จะมีชื่ออยู่ ช่วยใส่ให้ได้ใหม่ครับ คือแจ้งแล้วก็ไปแก้ไข
เพราะท่านเป็นอนุกรรบทที่ ๓ อยู่ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวไม่รู้นามสกุล ไปเติมตรงนี้แล้วกัน ส่วนคุณแววตานั้น
ตำแหน่งเป็นเลขานุการ หรือเป็นนักวิชาการ เขามีตำแหน่งอยู่

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ตำแหน่งเป็นผู้ช่วยของอาจารย์คมสัน

ประธาน : คือเข้าใจว่าเป็นข้าราชการ เลยไม่ได้เป็นเลขานุการ แต่มีตำแหน่งอยู่
เข้าใจว่าเป็นนักวิชาการประจำคณะกรรมการอะไรสักอย่างหนึ่ง มีหลายชุดอยู่ ถ้าอย่างนั้นประสานงาน
กับท่านอาจารย์คมสันแทนได้ไหม ต่อไปหน้าสุดท้าย หมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๔ ท่านฉวีรัตน์

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วิธนา ๑/๔

หมวด ๓ ท่านจำเริญ หมวด ๕ หมวด ๖ ตรงนี้เข้าใจว่าตรงหมด แต่ดูเหมือนจะขาดบทเฉพาะกาล
จะเขียนเอง โอ.เค. ครับ ระเบียบวาระที่ ๔ การนัดประชุมทั้งวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๗ กรกฎาคม
๒ สิงหาคม ๑ สิงหาคม ขอสลั๑ สิงหาคมมาขึ้นก่อนได้ใหม่ ปกติน่าจะเรียงตามวัน -----

- ๒/๑

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุมโดยมีการแก้ไขเล็กน้อยนะครับ ช่วยตรวจสอบเรื่องบางเรื่องที่ชอบให้
ตรวจสอบเพิ่มเติมด้วยครับ

นางภิรมย์ เจริญรุ่ง : แล้วกี่ครั้งที่ ๒๑ ด้วยคะ

ประธาน : มีครั้งที่ ๒๑ ซึ่งยังไม่ได้รับรองนะครับ อย่างนั้นขออนุญาตเปิดต่อไปในแฟ้ม
จะมีจดหมายเชิญประชุมคั่นนะครับ ขออนุญาตรับรองบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
ในคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม ครั้งที่ ๒๑
วันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ หน้าแรกเป็นรายงานอนุกรรมการผู้มาประชุม และผู้ไม่มาประชุม
มาประชุม ๗ ท่าน ไม่มาประชุม ๓ ท่าน ลากการประชุม ๓ ท่านนะครับ รายงานผู้เข้าร่วมประชุม ๗ ท่าน
หน้า ๒ ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุมไม่มีนะครับ ระเบียบวาระที่ ๒ ก็มีการรับรอง
บันทึกการประชุมไป ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑๗ ครั้งที่ ๑๘ ครั้งที่ ๒๐ ซึ่งไม่มีการแก้ไขนะครับ ระเบียบวาระที่ ๓
เรื่องที่พิจารณา พิจารณาร่างบันทึกเจตนารมณ์รายมาตรา ขออนุญาตทำหน้าที่แทนท่านโสภณสุดาไปนะครับ
ผมลืมไปแล้วว่าท่านเลขานุการเข้ามาแล้ว หน้า ๒ เป็นร่างของมาตรา ๙๒ ไปจนถึงหน้า ๔ อันนี้มาตรา ๙๒
เสร็จแล้วข้ามไปมาตรา ๙๙ เพราะมีการชวนใช้ใหม่ครับ มีการชวน ที่ประชุมมีมติให้รอการพิจารณา
มาตรา ๙๓ ถึง มาตรา ๙๘ ไว้ก่อน เนื่องจากยังไม่ได้รับรายงานการประชุมของสภาวาระรัฐธรรมนูญ
แล้วต่อเนื่องกันก็จะเป็นมาตรา ๙๙ ในหน้า ๔ นะครับ หน้า ๕ แล้วก็หน้า ๖ แล้วต่อที่มาตรา ๑๐๐ ที่หน้า ๖
นะครับ มาเป็นมาตรา ๑๐๑ ที่หน้า ๗ ตอนท้ายนะครับ มาตรา ๑๐๒ หน้า ๑๑ ต่อเนื่องมาหน้า ๑๒
หน้า ๑๓ พอถึงหน้า ๑๔ จะเริ่มมาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๓ มาตรา ๑๐๔ หน้า ๑๖ นะครับ มาตรา ๑๐๕
หน้า ๑๗ มาตรา ๑๐๖ หน้า ๑๘ ถ้าพบที่ผิดช่วยท้วงเลยนะครับ มาตรา ๑๐๗ เริ่มที่หน้า ๒๐ มาตรา ๑๐๘
เริ่มที่หน้า ๒๑ มาตรา ๑๐๙ เริ่มที่หน้า ๒๓ มาตรา ๑๑๐ เริ่มที่หน้า ๒๕ แล้วก็จบที่ท้ายหน้า ๒๕
สุดท้ายระเบียบวาระที่ ๔ ในหน้า ๒๖ ครับ มีรายละเอียด ๒๖ หน้า จะให้แก้ไขตรงไหนบ้างใหม่ครับ ถ้าไม่มี
ที่ประชุมได้รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๒๑ โดยไม่มีการแก้ไขนะครับ ทีนี้ครั้งที่ ๑๙ รับรองหรือยังครับ
รับไปแล้วนะครับ ขอบพระคุณครับ

ต่อไประเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณาครับ ซึ่งจะมีข้อความบ่นจอบปรากฏนะครับ ก็จะเริ่มดู
ในส่วนที่มีการพิจารณาในชั้นของกรรมาธิการ แล้วก็เริ่มที่หมวด ๑ เชิงพานพรัตน์เลยนะครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ครับขอบคุณครับ ก็ตามที่ประชุมได้สรุปไปครั้งที่แล้วนะครับ
ว่าให้เพิ่มภาคผนวก อันแรกก็จะเป็นภาคผนวก ๑ นะครับ และเป็นสมาชิกสภาวาระรัฐธรรมนูญ แล้วก็เพิ่ม
ในภาคผนวกต่อ คณะกรรมาธิการยกร่าง ๓๕ ท่าน

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๒/๒

ประธาน : ขออนุญาตนัดหนึ่งน่ะครับ ในรายนามของ สสร. มีตรงกับตามที่ในร่างฉบับลงประชามติใช้ใหม่ครับว่า ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสามโกเศศ ลาออกไปเป็นรัฐมนตรี แล้วมีคนเข้ามาแทน มีใช้ใหม่ครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : เดียวไปเช็คอีกครั้งครับ

ประธาน : ช่วยให้อ่านด้วยน่ะครับ ต้องมีน่ะครับ ที่นี้อีกอันหนึ่งที่จะต้องพิจารณาให้ดีกว่ากรรมาธิการร่างฯ มีท่านหนึ่งที่ขาดคุณสมบัติไป ผมเสนอว่าขอให้ใส่คนที่ลงไปเลยได้หรือไม่ ไม่จำเป็นต้องระบุท่านที่ขาดคุณสมบัติได้หรือไม่ ท่านที่เป็นอาจารย์อยู่ที่ ม.รังสิต ก็เลยขาดคุณสมบัติครับ ตรงนั้นไม่ต้องใส่ได้ไหม ขอให้ใส่เป็นท่านวิจิตรอะไรลงไปเลยได้ไหมครับ ท่านวิจิตร สุระกุล ใส่แทนท่านธนบุรุษลงไปเลยได้ไหมครับ ช่วยตรวจสอบเลยน่ะครับ ดูในรายชื่อ ไม่ต้องมีรายชื่อของท่านธนบุรุษใส่ชื่อท่านวิจิตร สุระกุล ลงไปเลย แต่ว่าต้องเรียงตามตัวอักษรอะไรหรือเปล่า ช่วยตรวจสอบด้วยน่ะครับ จะมี ๓๕ คนน่ะครับ เสร็จแล้วช่วยดูด้วยว่าชื่อของคุณอังคณา นีละไพจิตร ต้องเป็น นาง ไม่ใช่ นาย น่ะครับ อย่าให้ผิดน่ะครับ โอ.เค. ครับเชิญต่อ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : แล้วก็เรื่องที่ให้ Stamp ด้านหลังครับ ก็ทำเป็นลายหยดน้ำให้แล้วน่ะครับว่า เอกสารยังไม่ได้รับรอง แล้วก็ เป็นเชิงอรรถด้านใต้ก็ทำไว้แล้วครับว่า เป็นของคณะอนุกรรมการเจตนารมณ์น่ะครับ

ต่อไปขอในหมวด ๑ ต่อไปเลยน่ะครับ หมวดนี้น่ะครับท่านอธิบดีก็รับไปดูให้ก็เริ่มตั้งแต่มาตรา ๑ ตรงประโยคสุดท้าย ตรงเปลี่ยนรูปของรัฐ ขอเพิ่มเป็น เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ เป็นรูปแบบครับ

ประธาน : เห็นด้วยครับ ตัวสีแดง ๆ เห็นไหมครับ ย่อหน้าที่ ๒ น่ะครับ หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ เปลี่ยนเป็น เปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ ไม่ทราบว่าเราจะเห็นด้วยหรือไม่ ผ่านได้น่ะครับ ในหมายเหตุไม่ทราบว่าไม่มีรายงานการประชุม สสร. ให้อ้างอิงใช้ไหมครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : อ้างเพิ่มไปแล้วครับ เป็นมาตราแล้วครับ

ประธาน : ครั้งที่ ๒๒ วันที่ ๑๑ มิถุนายน เพราะว่าไม่มีการแก้ไขใช้ใหม่ครับ โอ.เค. เชิญต่อได้ครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ครับ มาตรา ๒ ก็เช่นเดียวกันครับ ก็เพิ่มคำว่า แบบ เหมือนกันแล้วหมายเหตุก็เพิ่มข้อ ๓ ซึ่งอันนี้ก็มี ๒ ครั้งน่ะครับที่อภิปราย ก็คือครั้งแรกครั้งที่ ๒๒ ต่อไปก็เป็นวันที่ ๒๙ ที่เอาเรื่องศาสนามาพูดโดยเฉพาะครับ โดยจะเชื่อมโยงกันใน ๓ หมวดครับ เมื่อวานคุยกับอาจารย์คมสันครับ อาจารย์คมสันก็เลยอยากให้เราเพิ่มความไปด้วยครับว่า โดยมีมติให้ตัดพุทธศาสนา

คณะกรรมการบริหารงานที่กเจตนาธรรมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๒/๓

ประธาน : อ่านทั้งหมดเลยได้ไหมครับมันยาว ช่วยอ่านหมายเหตุข้อ ๓ เลยครับ

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุ ข้อ ๓ รายงานการประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรายงานการประชุมสภาว่ารัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๗/๒๕๕๐ เป็นพิเศษ วันศุกร์ที่ ๒๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีมติให้ตัด พุทธศาสนา
เป็นศาสนาประจำชาติออก เนื่องจากการบัญญัติไว้จะทำให้เสียรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
ซึ่งมีเพียงรูปแบบรัฐสภา และประธานาธิบดี จึงนำไปบัญญัติไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๙
ที่รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ซึ่งประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานครับ

ประธาน : มาตรานี้สำคัญ เพราะฉะนั้นอันนี้ทางคณะนักวิชาการได้ปรึกษาท่านอาจารย์
คมสัน ซึ่งเป็นกรรมาธิการกว้างๆ และเป็น สสร. ด้วยแล้วนี่นะครับ ที่นี้ต้องเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาด้วยครับ
ไม่ทราบว่าจะเห็นชอบตามนี้ไหมครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ผมก็ว่าถ้าอาจารย์คมสันเห็นว่าตรงที่ตรงที่สุดแล้วครับ

ประธาน : มีความเห็นอย่างอื่นไหมครับ มาตรานี้สำคัญ ต้องเข้ากรรมาธิการ แล้วก็ต้อง
ส่งไป ๒ ทาง ส่งไปยังสภาว่ารัฐธรรมนูญ และส่งไปยังคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ตามอำนาจ
หน้าที่ต้องส่งไป ๒ ทาง ต้องไปเข้าอีกครั้บครับ ท่านประโกชน์เชิญครับ

นายประโกชน์ สภาวสุ : คือผมอยากให้ท่านอาจารย์คมสันอยู่ด้วยครับ เพราะว่าใน
แนวความคิดนี้ ผมก็ลองเอาใจว่าถ้าผมอยากจะให้บรรจุไว้ กลับมาเขียนเสียว่าการบรรจุเท่ากับเสียรูปแบบ
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เท่ากับเหยียบหัวใจผมซ้ำหนที่ ๒ เลยนะครับ มันเสียหายตรงไหน
รูปแบบมันจะเปลี่ยนตรงไหน มันเท่ากับไปสะกิดแผลอีกรอบหนึ่งเลยนะครับ นอกจากไม่เขียนไว้ยังบอกเลยว่า
ถ้าเขียนไปมันแย่นะ ถ้าไม่เขียนแล้วเฉย ๆ ก็เสียใจจะแย่อยู่แล้วนะครับ แต่มาไม่เขียนแล้วยังมาเขียนอีกว่า
ที่ไม่เขียน เพราะว่าถ้าเขียนแล้วจะทำให้แย่นีครับ

ประธาน : เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราเสนอให้ที่ประชุมกรรมาธิการได้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งได้ไหม
ครับ เพราะว่าจะเป็นประเด็นใหญ่ เพราะฉะนั้นทำเป็นตัวสีเขียวอะไรไว้ก็ได้ครับ หรือสีน้ำเงิน แล้ววงเล็บ
ไว้จะครับว่า อันนี้ให้นำเสนอต่อที่ประชุมจะครับ ตกลงจะเป็นสีอะไรให้เป็นสีเขียวจะครับ น้ำเงินใช่ไหมครับ
เรามองเห็นเป็นสีเขียว แต่ว่าในบนเครื่องของพวกคุณเป็นสี สีแดงก็คือส่วนที่มีการแก้มาครับ ที่นี้ส่วนที่จะ
เสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการเลยต้องเปลี่ยนสี หรือเปลี่ยนเป็น Font อื่นดีไหมครับ ไม่ชัดใช่ไหมครับ
เป็นสีจะเห็นชัดบนจอครับ เขาเป็นตัวเข้มได้ไหมครับ จะเห็นชัดขึ้น ตรงนี้หมายความว่าให้เสนอต่อที่ประชุม
คณะกรรมาธิการพิจารณาด้วยจะครับเป็นประเด็นเพื่อพิจารณา ซึ่งไม่รู้ว่าจะไล่หมวดไปอย่างนี้จะสะดวก
กว่า หรือว่าต้องไปทำเป็น List บัญชีอะไรต่างหาก เขาเป็นเรียงตามมาตราอย่างนี้จะได้ไหมครับ ได้จะครับ
อันนี้ต้องไม่หลุด ทีมต้องมี List ว่า มีเป็นตารางเสนอไปจะครับว่าให้พิจารณามาตราใดบ้าง

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๒/๔

แล้วก็เปิดได้ดูมาตราจะดูง่าย โอ.เค. นะครับว่ามีประเด็นอะไรให้พิจารณาบ้าง หมวด ๑ มีมาตราอะไรบ้าง
หมวด ๒ มีมาตราอะไรบ้างเสนอให้พิจารณา ตรงนี้ผ่านได้แล้วนะครับ แต่ผมสงสัยเรื่องรูปแบบชนิดหนึ่ง
นะครับ จากการพิจารณาตั้งแต่มาตรา ๑ มาตรา ๒ นี้ รายงานการประชุมเราบอกว่าครั้งที่เท่าไรทับเท่าไร
ใช่ไหมครับ ถูกใช่ไหมครับ วันที่ต้องมีคำว่า พุทธศักราชหรือไม่ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามรูปแบบต้องมีคำว่า
พุทธศักราช หรือไม่ครับ ต้องมีใช่ไหมครับ โอ.เค. ครับ แล้วต้องมีทั้งหมดหรือครับ เชิญท่านประโชชน์ครับ

นายประโชชน์ สภาวสุ : ขออนุญาตท่านประธาน ถ้าเราคิดจะใส่ตามนั้นจริง ๆ เราก็จะ
ปิดความรับผิดชอบของเราออกไปได้ ถ้าเราใช้คำว่า โดยคณะกรรมการยกกว้างๆ มีมติให้ตัด คือไปเน้น
ตรงนี้อีกทีหนึ่ง คือไม่ใช่เป็นความเห็นของเราที่ให้ตัด ผมกลัวว่าอ่านไปแล้ว อ่านไปอ่านมามันจะเป็นมติ
คือแนวความคิดนี้เป็นความคิดของเรา ไม่ใช่เป็นความคิดของกรรมการยกกว้างๆ แต่จริง ๆ แล้วเราถอดมา
จากรายงานการประชุมของกรรมการยกกว้างๆ ใช่ไหมครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เป็นกรรมการยกกว้างๆ หรือ สสร.

นายประโชชน์ สภาวสุ : ผมไม่แน่ใจว่าเป็นกรรมการยกกว้างๆ หรือ สสร.

ประธาน : ในที่สุดในช่วงสุดท้ายเป็นมติของ สสร. ครับ

นายประโชชน์ สภาวสุ : อย่างมติสุดท้ายนี้ แล้วเขารู้ได้อย่างไรว่าเขาประมวล
ความคิดเห็นคนทั้งหมดแล้วมันเป็นน้ำหนักของสิ่งนี้ เพราะมันเปลี่ยนรูปแบบ มันเป็นเรื่องใหญ่ นะครับ
ว่าอะไรหรือ การเอาพุทธศาสนาใส่มันจะเปลี่ยนรูปแบบการปกครองเสียหรือ ถึงขนาดเปลี่ยนรูปแบบการ
ปกครองเลยหรือ คือมันมีคำไหนที่เขาพูดไปในเชิงนั้นแล้วเห็นต้องกันว่ามันจะเปลี่ยนแปลง รู้ได้อย่างไรที่เขา
Vote ตูมพร้อมกันหมด เพราะคำอภิปรายคนใดคนหนึ่ง มันจับได้อย่างไร มันจับไม่ได้ ก็พูดกันไปรวมกัน
น้ำหนักอยู่ที่นั่นที่อยู่ที่นี่ที่ แล้วมาประสมกลมกลืนกันไป แล้วก็ตัดสินใจ Vote ตามผู้อภิปราย แต่ไม่รู้ว่า
ประเด็นใดเป็นประเด็นที่ชัดเจนที่เป็นต้นเหตุของการ Vote ที่ได้เสียงข้างมากมาครั้งนี้ มันจะวัดได้อย่างไร
ครับ มันวัดไม่ได้-----

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เพราะฉะนั้นเราต้องดูตรงนี้ให้ดีว่าเป็นมติของทั้งหมดในเรื่องนี้ หรือเป็นมติของกรรมาธิการยกร่าง ผมว่า ถ้าท่านอาจารย์คมสันไปคุยในกรรมาธิการยกร่างอาจจะใช่ แต่ถ้ายิ่งทั้งสภาผมยังไม่เห็นด้วยใหญ่เลยว่า เขาจะหาวิธีการนี้ออกมาได้ยังไง มันไม่มีทางหาได้

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ขออนุญาตครับ จริง ๆ แล้วถ้าเผื่อเราเขียนแบบเป็นกลางที่สุด แล้วข้อมูลไม่คลาดเคลื่อนเลย ตัวสีน้ำเงินอาจจะใช้เป็นว่า โดยสภาว่างรัฐธรรมนูญมีมติให้ตัดพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติออก อย่างไรก็ตามได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องพุทธศาสนาไว้ในแนวนโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐ มาตรา ๗๙ แล้ว อันนี้เราพูดได้อย่างชัดเจนเลยว่ามันตรง เพราะว่าเราไม่ได้ลึกถึงขั้นที่ว่า จะเกิด เป็นประเด็น

ประธาน : สำคัญคือมาตรา ๒ เป็น Format ในการเขียนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ รูปแบบของรัฐ มาตรา ๒ เป็นรูปแบบของการปกครองว่าเป็นแบบไหน ประชาธิปไตยหรือว่าเป็นระบบ ประธานาธิบดี เป็นระบบไหน เป็นระบบรัฐสภา ที่นี้ก็เหมือนกับ พรบ. ทั้งหลายใน ๑ จะเป็นเรื่องอะไร มาตรา ๒ จะเป็นเรื่องอะไร เป็นรูปแบบของตัวกฎหมาย เพราะฉะนั้นก็เป็นส่วนหนึ่ง แต่ว่าตรงนี้เมื่อสักครู่ ที่ท่านคณิตเสนอก็น่าสนใจว่าเปลี่ยนเป็น อย่างไรก็ตาม ที่นี้อีกอันหนึ่งคำว่า เนื่องจากมาตรา ๒ เนื้อหา เป็นเรื่องรูปแบบของรัฐ จะทำให้มีข้อความที่ชัดเจนขึ้นไหมว่า ถ้าตามเนื้อหาของมาตรา ๒ ตามรูปแบบของ การเขียนรัฐธรรมนูญจะเป็นเรื่องของการกำหนดรูปแบบของการปกครอง

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เป็นรูปแบบของการปกครอง อย่างนั้นเพื่อให้ชัดเจน ผมเข้าใจ เาเองว่า อาจารย์คมสันคงหมายถึงว่า มาตรา ๒ เป็นเรื่องที่ว่าปกครองในลักษณะที่มีระบบรัฐสภา โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขกับลักษณะที่มีประธานาธิบดี ที่นี้มาตรา ๒ เจตนาที่จะประสงค์ให้ออก มาว่า รัฐสภามีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เพราะฉะนั้นจึงไม่ยากที่จะเอาเรื่องเกี่ยวกับเรื่องศาสนา มาใส่เอาไว้ เพราะว่ามันไม่ใช่เป็นเรื่องของรูปแบบการปกครอง เพราะฉะนั้นก็เลยถึงบอกว่ามันจะผิด รูปแบบ คงหมายถึงอย่างนั้นมากกว่า แต่ว่ามันจะทำให้สื่อออกมาว่า ดีความที่ท่านประโศภณ์พูดว่า มันหมายถึงอะไร อาจจะกำกวม แต่ถ้าเกิดชัดเจนก็คือรูปแบบการปกครองโดยมีระบบรัฐสภา และมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องศาสนา เพราะฉะนั้นก็จึงได้กำหนดเรื่องศาสนาเอาไว้ ในมาตรา ๗๙ นี้ถ้าเผื่อเกิดพูดกันแบบง่าย ๆ มันจะเป็นอย่างนั้น แต่ภาษาจะสวยหรือไม่อย่างไรเราก็ ประดิษฐ์ถ้อยคำเอา

ประธาน : อย่างไรก็ตามจะต้องเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมาธิการ เพราะฉะนั้นขั้นแรก คำว่า เนื่องจาก เปลี่ยนเป็น อย่างไรก็ตาม แล้วลองเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา ๒ แบบนี้ เขียนว่าแบบที่ ๑ อันนี้อาจารย์คมสันเสนอ แล้วอีกแบบที่ ๒ อย่างที่เป็นข้อเสนอของอนุคณะกรรมการ แล้วอยากให้

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ที่ประชุมคณะกรรมการได้พิจารณาเรื่องนี้ ได้ใหม่ครับ พยายามทำให้เป็น ๒ แบบ จะผ่านมาตรานี้
ได้ใหม่ครับ ขอบพระคุณครับ ต่อมาตรา ๓ ครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธ์ุ : มาตรา ๓ ก็ปรับคำ จาก หาได้ไม่ เป็น นั้นไม่ได้

ประธาน : และจะใช้อำนาจรัฐโดยปราศจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายรองรับนั้นไม่ได้
ความหมายเหมือนเดิมใหม่ ต้องถามอาจารย์หลายท่าน เปลี่ยนคำว่า หาได้ไม่ ซึ่งเป็นภาษาโบราณ
เป็นคำว่า นั้นไม่ได้ เห็นด้วยใหม่ครับ ความหมายต้องไม่เปลี่ยน ผมถามคณะนักวิชาการก่อน พวกคุณ
เห็นว่าความหมายเปลี่ยนหรือเปล่า ไม่เปลี่ยน แล้วอ่านรู้เรื่องมากขึ้นไหม ถ้าอ่านรู้เรื่องมากขึ้นจะได้
เปลี่ยนตามนั้น และจะใช้อำนาจรัฐโดยปราศจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่ได้ โอ.เค. นะครับ
เห็นด้วยนะครับ ต่อไปหมายเหตุมีอะไรไหม

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธ์ุ : เพิ่มข้อ ๓ รายงานการประชุม ครั้งที่ ๒๒ ส่วนข้อ ๔ ก็เป็น
ท่านอาจารย์คมสันอยากได้ให้ความหมายของนิติธรรม และนิติรัฐ แล้วก็เปรียบเทียบระหว่างนิติธรรม
กับนิติรัฐ ซึ่งจะยาวมาก

ประธาน : ช่วยอ่านให้ฟังหน่อย

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธ์ุ : หลักนิติธรรม The rule of law เป็นหลักที่จำกัดอำนาจ
ผู้ปกครองไม่ให้ใช้อำนาจเกินขอบเขตโดยปกครองภายใต้กฎหมาย มีความหมายในลักษณะที่มักจะใช้
ภายในองค์กรศาลเท่านั้น หลักนิติรัฐมีความหมายกว้างครอบคลุมมากกว่าหลักนิติธรรม มีความหมาย
รวมถึง

๑. หลักการแบ่งแยกอำนาจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการกำหนดขอบเขตในการใช้อำนาจของรัฐ
  ๒. หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการของประชาชนโดยบทบัญญัติของกฎหมาย
  ๓. หลักความชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตุลาการและองค์กรฝ่ายปกครองในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีการกระทำอย่างใด
  ๔. หลักความชอบด้วยกฎหมายในเนื้อหาของกฎหมายนั้น จะต้องมีความชอบในเนื้อหาที่มีหลักประกันความเป็นธรรมแก่ประชาชน
  ๕. หลักของความเป็นอิสระของผู้พิพากษา
  ๖. หลักการไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด
  ๗. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
- หลักนิติธรรมกับหลักนิติรัฐนั้นมีความคล้ายคลึงกัน ๒ ประการ
- ประธาน : ผมขอให้ทวนข้อ ๖ อีกทีหนึ่ง ฟังไม่ทัน

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธ์ : หลักการไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด

ประธาน : หลักการไม่มีกฎหมาย ไม่มีความผิด Nullum crimen nulla poena lege
ໃໝ່

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธ์ : ถ้าเกิดกฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้ ใครกระทำไปก็จะมี
ความผิด

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ขอโทษนะครับ ผมขออนุญาตนิดหนึ่ง หลักไม่มีกฎหมาย
ไม่มีความผิด มันก็ค้าน มันคืออย่างนี้ บางครั้งคนมักจะโต้เถียงกันอยู่เสมอว่า ๑. ไม่ผิด เพราะกฎหมาย
ไม่ได้บัญญัติว่าเป็นความผิด แต่หลักการอีกหลักการหนึ่งก็คือว่า เป็นความผิดเพราะการกระทำอันนี้
กฎหมายไม่ได้อนุญาตไว้ ไม่ได้รองรับไว้ เพราะฉะนั้นศาลเวลาตัดสิน โดยเฉพาะอาจารย์ธานีทร
กรัยวิเชียร ฎีกาของท่านมักจะเขียนอยู่เสมอ ถ้าท่านจะตัดสินไปอย่างไรแล้ว ท่านก็จะมีอยู่ ๒ หลัก
คือ ๑. กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจไว้ จึงทำไม่ได้ หรือ ๒. ทำได้เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามไว้ แต่ใช้หลักของ
ความยุติธรรมมาจับ แล้วท่านก็จะออก ๒ ทางนี้ เพราะฉะนั้นถ้าตรงนี้ถ้าบอกว่าไม่มีกฎหมาย ไม่มี
ความผิด แล้วเราบัญญัติไว้ในเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญ ผมเรียนตรง ๆ ว่าอาจจะทำให้ภายหลังใครจะมา
อ้างว่าสามารถทำได้เพราะไม่มีความผิด เนื่องจากกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าเป็นความผิด

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท : ขอโทษนะคะ ด้วยความที่ไม่ชินกฎหมาย แต่เวลาเราคุย
กับชาวบ้านเราก็จะบอกกับชาวบ้านว่า ถ้าเป็นชาวบ้าน ถ้ากฎหมายไม่ห้ามทำได้ แต่ถ้าเป็นหน่วยงาน
เจ้าหน้าที่รัฐที่จะใช้อำนาจ ถ้ากฎหมายไม่อนุญาตไว้ทำไม่ได้

ประธาน : ไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท : มันก็เป็น ๒ ส่วน

ประธาน : อันนี้อาจารย์ทางกฎหมายมหาชนเขียนเป็นตำราเลย หลักนิติธรรม
หลักนิติรัฐ ถ้าอย่างนั้นเมื่อก็ยังไม่จบใหม่ เมื่อก็เพิ่งกำลังอธิบายหลักนิติรัฐอยู่ แล้วเดี๋ยวจะอธิบาย
หลักนิติธรรมใหม่ครับ ช่วยอ่านให้จบ แล้วเดี๋ยวลองดูว่าจะทำอย่างไร

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธ์ : หลักนิติธรรมกับหลักนิติรัฐนั้นมีความคล้ายคลึงกัน ๒ ประการ
คือ

๑. ถ้าไม่มีกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่มีอำนาจกระทำการ
ใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะถ้าดำเนินการไปแล้ว อาจกระทบสิทธิเสรีภาพของประชาชน

๒. หลักที่ว่าเมื่อกฎหมายกำหนดขอบเขตไว้เช่นใด ฝ่ายปกครองก็ใช้กฎหมายไปตาม
ขอบเขตนั้น จะใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

ประธาน : คือประเด็นมีอยู่อย่างเดียวกันว่า เราอยากจะทำให้เห็นถึงความเหมือนหรือ

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ความคล้ายคลึง หรือความต่างของคำ ๒ คำนี้หรือไม่ ในทางวิชาการเขาจะใช้สลับกันได้ เพียงแต่ว่า ความหมายอาจจะไม่เหมือนกัน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเอง แล้วก็ขณะคนที่เขานักกฎหมายยังไม่รู้ อย่างนี้ทุกคน ที่นั่งอยู่จับปริญญาตรีมาแล้ว ถ้าถามเรื่องตัวว่าหลักนิติธรรมต่างกับหลักนิติรัฐอย่างไร ยามอใหญ่เลย แม้แต่คนที่จับปริญญาถึงเกียรติยศก็ตามก็อาจจะไม่ชัด หรืออย่างผมถามตัวผมเอง ผมใช้สลับกัน พยายามไม่แยกความแตกต่าง เพราะว่ามันเป็นหลักที่ไปในทำนองเดียวกัน เพียงแต่ว่า คนที่เขาเป็น Expert จริง ๆ เขาอธิบายว่ามันต่างกันอย่างไรเท่านั้นเอง ที่นั่นนอกจากนั้นเขาให้คนอื่นเขาอ่าน อย่างนี้ถ้าจะใส่เราก็พยายามว่าอย่างไรก็ได้ ๒ คำนี้มันไปในทำนองเดียวกันได้ไหม แล้วก็พอที่จะใช้แทนกันได้ในเรื่องทั่ว ๆ ไป ไม่รู้ว่าจะทำให้ชัดเจนขึ้นหรือเปล่า หรือเมื่อไหร่เหมือนกับมีหลายคนบอกว่า มันเป็นเรื่อง ทางเทคนิค ทางวิชาการมาก ๆ ควรจะใส่ไว้หรือเปล่า ก็เลยขอให้อ่านให้จบก่อน อยากจะขอความเห็นใน ภาพรวมตรงนี้ก่อนว่าเห็นเป็นอย่างไร เป็นเรื่องที่ดีที่อธิบายเอาไว้ เพราะเรื่องพวกนี้หาโอกาสอธิบายยาก อภิปรายในสภาว่างรัฐธรรมนูญด้วยใช้ใหม่ครับ

นางแววตา สุขวานิชวิชัย : คือเนื่องจากมาตรา ๓ อาจารย์คมสันเป็นผู้อภิปรายเอง ในเรื่องนี้ เรื่องหลักนิติรัฐกับหลักนิติธรรมว่ามันเหมือนหรือต่างกันอย่างไร ก็เลยอยากจะให้บันทึกไว้ เพราะว่าอีกหน่อยมันจะยิ่งสลับกันไปใหญ่ เพราะพอเราเอานิติธรรมซึ่งจะใช้ในการพิพากษาเป็นส่วนใหญ่ มาไว้ในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร มันจะทำให้เกิดความเพี้ยนกันไปได้ เพราะหลัก นิติรัฐมันมากับกฎหมายลายลักษณ์อักษร แต่หลักนิติธรรมมันมากับ Common law ของอังกฤษ มันก็เลยเป็นอย่างนั้น

ประธาน : ถ้าอย่างนั้นคือหลักที่มาทำนองเดียวกัน ถึงต่างเราใช้ควบคู่กัน เราเขียน เพื่อให้เห็นภาพรวมตรงนี้ อย่าให้คนไปติดถ้อยคำได้ไหม ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวยิ่งยุ่งว่า พอใช้คำ ๒ คำ แล้วเลยยิ่งยุ่งไปใหญ่เลย ให้เห็นว่ามันไม่ใช่สิ่งที่คนละเรื่องเป็นเรื่องเดียวกันแล้วต้องไปด้วยกัน ต้องพิจารณาควบคู่กันไปเสมอ แล้วบอกที่มา อันหนึ่งมีที่มาอย่างหนึ่ง อีกอันหนึ่งมีที่มาอีกอันหนึ่ง ช่วยจดไว้ด้วยนะครับ หลักนิติธรรม มาจากระบบจารีตธรรม จารีตประเพณีแบบระบบ Common law ของหลักนิติธรรม แล้วก็หลักนิติรัฐมาจากกลุ่มประเทศ Civil law ผมขอความเห็น ตกลงว่าจะขอ บันทึกไว้ แล้วเสร็จแล้วถ้าที่ประชุมคณะกรรมการเห็นว่าไม่เหมาะก็ไปพิจารณาในขั้นนั้นได้ หรือใน ชั้นสภาว่างรัฐธรรมนูญ ขอให้บันทึกไว้ก่อนได้ไหม แต่ว่าเพิ่มเติมข้อความเข้าไปให้เห็นว่าเขียนไว้ทำไม ได้ไหมครับ

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ผมขอความเห็นนะครับ ตกลงว่าจะขอบันทึกไว้ เสร็จแล้วถ้าที่ประชุมคณะกรรมการเห็นว่าไม่เหมาะสมก็ไปพิจารณาในขั้นนั้นได้ หรือในชั้นสภาว่างรัฐธรรมนูญ ขอให้บันทึกไว้ก่อนได้ไหมครับ แต่ว่าเพิ่มเติมข้อความเข้าไป ให้เห็นว่าเขียนไว้ทำไม ได้ไหมครับ เชิญท่านคณิตครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : บันทึกไว้ก่อนก็ได้ครับ แต่ว่าถ้าเมื่อเรามีเวลาสุดท้ายอยากจะกลับมาดูอีกทีถ้าอาจารย์คมสันอยู่นะครับ หมายถึงว่าวันหลัง เหตุผลที่ผมกลัวมีจุดเดียวครับเรียนตรง ๆ คือวัตถุประสงค์ที่เราบันทึกเอาไว้เนี่ยเนะครับเพื่อให้มันเคลียร์ แต่ว่าถ้าเราเขียนไม่เคลียร์ผมเกรงว่าจะมีศรีธนญชัยมาอ้างว่าเขาไม่ผิดนะ เขาทำได้ เพราะเจตนารมณ์เขียนไว้แบบนี้ หรือทำไม่ได้เพราะเจตนารมณ์เขียนไว้แบบนี้ คือถ้าเขียนไม่เคลียร์แล้วคนก็ยกเมฆอ้างได้ทั้งนั้น ทั้ง ๆ ที่เราเขียนเอาไว้ถูก แต่ว่าคนก็จะตีความแบบตะแบง อันนั้นสิ่งที่ผมกลัวครับ

ประธาน : ไม่มีความผิดโดยไม่มีกฎหมาย หรือไม่มีกฎหมายไม่เป็นความผิด น่าจะบอกว่ามันเป็นหลักในทางกฎหมายอาญา เราก็ใส่ภาษาละติน บางคนก็อ่าน Nullum ก็ได้นะครับ เขียนถูกหรือเปล่า ถ้าเขียนไม่ถูกเดี๋ยวผมเขียนให้ Nullum crimen Nulla poena sine lege คือ No crime No punishment without law แปลภาษาอังกฤษได้อย่างนั้น แล้วบอกย้าว่า อันนี้เป็นเรื่องในทางกฎหมายอาญานะครับ โอ.เค. นะครับ เสร็จแล้วในส่วนที่ท่านอาจารย์รัชฎาภรณ์ห่วง เขาอธิบายในส่วนล่างแล้วว่า มีหลัก ไม่มีกฎหมาย ไม่มีอำนาจ ใช้สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ ได้นะครับ พอไปได้นะครับ แล้วบันทึกไว้ทันนะครับว่า ๒ หลักนี้มีที่มา ถึงมีที่มาที่แตกต่างกันบ้างตามบ่อเกิดของกฎหมาย แต่ว่าอันหนึ่งระบบ Civil Law อันหนึ่งระบบ Common Law แต่ก็เป็นหลักที่ใช้ควบคู่กัน แล้วก็ไปด้วยกันนะครับ โอ.เค. นะครับ จะยาวมากเลยนะครับอันนี้ หมายถึงเหตุอันนี้จะยาวมาก เป็นเรื่องเทคนิคมาก ๆ โอ.เค. ครับมาตราบนี้ยาวแล้วตกลงมาตราบนี้ขอผ่านได้ไหมครับ มีความเห็นอย่างอื่นอีกไหมครับ ถ้าอย่างนั้นขออนุญาตผ่านนะครับ

ต่อไปมาตรา ๔ ใช่ไหมครับ เชิญครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๔ ไม่มีแก้ไขนะครับ มีเพิ่มหมายเหตุเป็นข้อ ๕ แล้วก็รายงานการประชุมครั้งที่ ๒๒ ครับ ส่วนมาตรา ๕ อาจารย์คมสันแก้ไขจาก Sexual Preference เป็น Sexual diversity ครับ

ประธาน : คำว่า ความหลากหลายทางเพศใช่ไหมครับ แก้เป็น Sexual diversity นะครับ เดิมเป็น Sexual Preference ครับ Prefer ที่แปลว่าชอบมากกว่าใช่ไหมครับ เป็น Sexual diversity ครับ ต้องถามอาจารย์รัชฎาภรณ์ เข้าใจว่ามีการตรวจสอบ

นางแววตา สุขวาณิชวิชัย : เข้าใจว่าคำคุณหมอบอกเป็นคนให้มาค่ะ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ คุณหมอบอกผู้รู้สึกจะเป็นคนช่วยดูให้

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๔/๒

ประธาน : คุณหมอชูชัยท่านเป็นรองประธานคณะกรรมการยกทรงฯ แล้วก็เป็น สสร.
เชิญท่านประโชน์ครับ

นายประโชน์ สภาวสุ : นี่อีตลัษณ์ใช้ใหม่ครับ แล้วหลากหลายมาอย่างไรอีกครับ

นางแววตา สุขวานิชวิชัย : ครั้งแรกเขาเสนอมาเรื่องความหลากหลายทางเพศก่อนคะ
แล้วก็มีแก้มาเป็นอีตลัษณ์ในวันสุดท้าย

รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ : เรียนท่านประธานคะ จริง ๆ เขาอภิปราย
มากมายอย่างไรก็ตาม มติสุดท้ายของมันคืออะไร บางครั้งเมื่อมันไม่ชัดเจนแล้วมันต้องตัดออกไป
ไม่อย่างนั้นจะสร้างปัญหาอีกมากเลยนะคะในเรื่องของเจตนารมณ์ เพราะเราต้องดูที่เฉพาะตผลึกเท่านั้น
เพศอย่างไรก็มี ๒ เพศ นั่นคือพฤติกรรมต่างหากที่มันเบี่ยงเบนไป

ประธาน : ครับ ผมเรียนปรึกษาอย่างนี้ครับ ประเด็นที่ท่านประโชน์กับท่านอาจารย์
อำไพบอกนี่ครับก็คือ จริง ๆ แล้วมันเกี่ยวข้องกับ ๒ มาตราคือ มาตรา ๕ กับมาตรา ๓๐ ที่นี้ต้องตรวจสอบ
แล้วนะครับว่าในส่วนที่เสนอให้เติมในการบันทึกเจตนารมณ์อยู่ที่ ๒ แห่งหรือไม่ หรือว่าควรจะบันทึกเพียง
มาตราเดียวด้วย ให้ตรงด้วย มีการเสนอว่าไม่บัญญัติ แต่ว่าต้องไปเน้นบันทึกเจตนารมณ์ไม่ให้มีการเลือก
ปฏิบัติกับคนเหล่านี้ ถ้าเลือกปฏิบัติจะตรงกับมาตรา ๓๐ ที่นี้ประเด็นก็คือว่าจะต้องใส่ในมาตรา ๕ หรือไม่
เชิญท่านอาจารย์รัชฎาภรณ์ครับ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท : เท่าที่คุยกันในวงการก่อนที่จะเสนอต่อ สสร. นี่นะคะ
มาตรา ๕ เขาคงไม่ติดใจ เขาไปติดใจที่เสนอในมาตรา ๓๐ เพียงแต่ว่ามาตรา ๓๐ นี่นะคะ ก็เรียนแล้วดิฉัน
เป็นแผนกสายมี ๒ เพศนะคะ นอกนั้นมันจะเป็นพฤติกรรม เป็นความหลากหลายซึ่งสังคมต้องเข้าใจ เมื่อ
สังคมไม่เข้าใจ ที่นี้ถ้าเกิดว่าเราใส่เข้าไป จริง ๆ แล้วก็คือถ้ามันไม่เลือกปฏิบัติ มันก็ไม่ต้องมีคำ ๑๑ อย่าง
๑๒ อย่างในมาตรา ๓๐ ตอนนี้เป็น ๑๒ แล้วคะ เพราะเพิ่มความพิการเข้าไป เพราะว่าฝ่ายคนพิการ
ก็บอกว่าสุขภาพทางกาย ทางใจ มันไม่ได้แปลว่าคนพิการ เพราะฉะนั้นก็ใส่เข้าไปเป็น ๑๒ อย่าง แล้วเขา
บอกว่าที่จริงถ้าเข้าใจคำว่าเลือกปฏิบัติก็ไม่ต้องระบุ ๑๒ ข้อนั้นนะคะ แล้วเราก็มารวมตรงนี้ด้วย เข้าใจว่า
สสร. เขาแปรญัตติ ช่วยแปรญัตติ แล้วก็ให้เอาไปหมายเหตุไว้ในเจตนารมณ์ใช้ใหม่คะ เราก็เลยต้องใส่
ในเจตนารมณ์ไว้ ใส่ก็ได้คะ แต่ดิฉันไม่ได้สนใจ

ประธาน : คือฟังจากท่านอาจารย์รัชฎาภรณ์แสดงว่าไม่มีประเด็นในมาตรา ๕
เพราะฉะนั้นก็ไม่ควรบันทึกเรื่องนี้ไว้ในมาตรา ๕ ควรจะบันทึกไว้ในมาตรา ๓๐ ถูกไหมครับ เพราะต้องดู
เรื่องที่เขาเข้ามาด้วย ไม่อย่างนั้นจะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากเกินไป เพราะมาตรา ๕ เป็นเรื่องใหญ่เลย
นะครับ เพราะฉะนั้นเสนอในมาตรา ๕ นี้ก่อนว่าให้ตัดออกได้หรือไม่ ในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคลที่มีเพศสภาพ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๔/๓

ความหลากหลายทางเพศ หรืออัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างจากเพศที่ผู้หนึ่งถือกำเนิด ตรงนี้ตัดออกได้หรือไม่ครับ

นางรัฐภาภรณ์ แก้วสนิท : ขอโทษนะคะ ถ้าในมาตรา ๕ ก็จะตัดออกได้ ที่นี้ไปถึงมาตรา ๓๐ ถ้าเราจะใส่คำอย่างนี้นะคะ มันต้องอธิบายด้วยความหลากหลายทางเพศมันคืออะไร แล้วก็อัตลักษณ์มันคืออะไร เพราะว่าที่จริงแล้วก็มีคนอยู่กลุ่มเดียวที่ใช้คำแบบนี้ คือนักวิชาการที่อยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เท่านั้นที่ใช้คำนี้ นอกนั้นพวกที่เคลื่อนไหวเรื่องประเด็นผู้หญิงไม่มีใครใช้เลย มันมีแต่ที่สอนสตรีศึกษาที่ใช้ เพราะฉะนั้นท่านต้องขมวดเอาไว้ด้วยว่ามันคืออะไร

ประธาน : ท่านคมสันมาพอดี กำลังอยู่ที่มาตรา ๕ กับมาตรา ๓๐ ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : คือเมื่อวานนี้ผมไปคุยกับอาจารย์เสรี ไม่ใช่ที่เสรีคนเดียว เจอบุคคลจำนวนมากว่ามันสั้นมาก จนบางครั้งหลักการที่คุยบางอันมันอาจจะไม่มี ผมก็เลยว่ามาตราไหนที่มีหลักกฎหมายอยู่ในการอธิบายอยู่แล้ว ก็พยายามจะเติมเข้าไปในหมายเหตุ เพื่อให้มันชัดขึ้นเท่านั้นเอง อันนี้มาตรา ๓ ใช้ใหม่ครับ มาตรา ๓ ก็คือเรื่องหลักนิติรัฐครับ ก็พยายามจะบอกว่า ตรงหมายเหตุวางให้ดี ๆ เพราะว่ามันถูกต้องความนิติรัฐกับนิติธรรมซึ่งแตกต่างกันอยู่นะครับ ในแง่ของประเทศ Common Law เขาว่าเป็นเรื่องนิติธรรม แล้วก็หลักนิติธรรมในแง่ของหลักกฎหมายก็ไปวางในเรื่องของกระบวนการศาลเป็นหลัก ภายใต้มันไม่มีใครอยู่เหนือกฎหมาย นอกจากเป็นกฎหมายเดียว และศาลเป็นผู้ใช้ และเป็นอิสระ นั่นก็เป็นภายใต้มันนิติธรรมที่เข้าใจกัน แต่เวลาพูดถึง Legal State ในนิติรัฐนี้ นิติรัฐมีความหมายมันใช้ทุกองค์กร นอกเหนือจากองค์กรศาล แม้แต่องค์กรนิติบัญญัติเอง การตรากฎหมายต้องชอบธรรมด้วยนะครับ ฝ่ายบริหาร การตรากฎหมายในฝ่ายบริหารก็ต้องชอบธรรม การใช้อำนาจก็ต้องชอบธรรม รวมทั้งศาลก็ต้องใช้อำนาจโดยที่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย เพราะฉะนั้นหลักเรื่องนิติรัฐมันจึงค่อนข้างใหญ่ แต่ว่าคนในสายรัฐศาสตร์ส่วนใหญ่เขาไม่ค่อยชอบคำว่า นิติรัฐ เพราะเขาตีความคำว่า นิติรัฐ โดยอาศัย Wording ไปอีกแบบหนึ่งว่า นิติรัฐคือรัฐที่มีแต่กฎหมาย ใช้กฎหมายเป็นหลัก แต่ว่าในแง่ของกฎหมายเรื่องนิติรัฐในแง่ของกฎหมายมหาชนมันมีความละเอียดอ่อนมากกว่าคำว่า หลักนิติธรรม เยอะ แล้วก็หลักเรื่องนิติธรรม ในแง่ของหลักนิติรัฐก็ถือว่า หลักนิติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของ Legal State ในส่วนนี้เอง มันก็เลยมีความกลืนกันอยู่ในหลักกฎหมาย ๒ - ๓ หลัก แล้วก็หลักที่จืดที่สุดก็คือ Due Process of Law ว่าด้วยเรื่องของวิธีกระบวนการในการใช้กฎหมายอย่างเดียว

ประธาน : เมื่อสักครู่นี้ได้พิจารณาว่าอาจจะให้เกิดความชัดเจนขึ้น เพราะฉะนั้นหลักไม่มีข้อ ๖ นะครับ คือไปเน้นว่าเป็นเรื่องในทางกฎหมายอาญาครับ แล้วก็ไม่ต้องอยากให้เห็นความแตกต่าง แล้วก็ข้างไปใช้ให้เกิดปัญหาอีก เกรงจะเกิดปัญหา ก็เลยเน้นว่า อันนั้นเป็น Nullum crimen nulla poena sine lege เป็นหลักทางกฎหมายอาญา อันนั้นอันหนึ่ง แล้วอีกอันหนึ่งคือคำว่า หลักนิติรัฐ

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

กับหลักนิติธรรม หลายคนพอเราอธิบายบ๊อบเดียวคนจะไปเล่นคำอีก ก็เลยพยายามกำกับว่า ที่จริงหลัก ๒ หลักนี้มีที่มาต่างกันอยู่ แล้วก็น่าจะต้องใช้ควบคู่กันไป ก็เลยจะขอเสนอให้เพิ่มข้อความบางส่วนไปครับ ที่นี้มาอยู่ที่มาตรา ๕ ครับ เมื่อสักครู่อธิบายมาจนจบเขาไปค้างเอาไว้ มาถึงมาตรา ๕ ประเด็นที่หารือกันคือ ให้แก้คำว่า Sexual Preference เป็น Sexual diversity นะครับ เพียงแต่กำลังอภิปรายกันอยู่นะครับว่า ควรจะตัดข้อความเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ ความหลากหลายทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ ให้คงอยู่ใน มาตรา ๓๐ มาตราเดียวได้หรือไม่ เนื่องจากว่าประเด็นที่ยกขึ้นมาเขาเน้นไปที่มาตรา ๓๐ มากกว่ามาตรา ๕ ซึ่งเป็นหลักการใหญ่ของรัฐธรรมนูญ กำลังอยากจะให้ตัดออกไปจากมาตรา ๕ ครับผม แล้วให้คงไว้ใน มาตรา ๓๐ มาตราเดียว ท่านอาจารย์เข้ามาแล้วก็กำลังพิจารณาค้างกันอยู่ที่จุดนี้ครับ

นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท : คือพี่ก็เสนอว่าเขาออกก็ได้ แล้วไปไว้ในมาตรา ๓๐ เพราะเขา เน้นว่าไม่ให้เลือกปฏิบัติ เพียงแต่ถ้าไปอยู่ในมาตรา ๓๐ หมายเหตุเอาไว้แล้ว ก็น่าจะอธิบายด้วยเสียเลย ว่าความหลากหลายทางเพศมันคืออะไร อัตลักษณ์คืออะไร เพราะว่าคนที่ใช้มีแต่สตรีศึกษาจาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ ๒ ที่ นอกนั้นก็ไม่ได้ใช้ เพราะฉะนั้นถ้าอย่างนี้ นั่นแหละอัตลักษณ์ทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ เพศสภาพ เพศวิถีอะไรของเขานี้คะ นั่นแหละไปเอา ตำรามา ไม่อย่างนั้นมันก็จะทะเลาะกัน เพราะว่าอย่างพวกเราเอง เวลาพวกเราอธิบาย เราออกไปพบพี่น้อง ประชาชน เราไม่เคยใช้ แล้วเราก็ยังบอกว่าเราก็จะไม่ใช้คำแบบนี้ เพราะฉะนั้นถ้าใช้อย่างนี้ก็อธิบายไปด้วย เลยว่ามันคืออะไร มันจะได้ไม่ไปทะเลาะกัน เพราะว่าคำอย่างนี้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กับมหาวิทยาลัย เชียงใหม่ก็ยังเถียงกันอยู่นะคะ ถ้าอย่างนั้นก็ใส่เอาไว้ด้วยเสียเลย

นายคมสัน โพธิ์คง : มาตรา ๕ จริง ๆ เนื้อในมาตรา ๕ มันเป็นเรื่องสำคัญนะครับ จริง ๆ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีแค่ ๗ มาตราที่พอแล้ว ๑ ถึง ๗ ไม่ต้องมีได้ แต่เมืองไทยมีน้อยกว่านี้แล้วมัน ดีความมันไกลริบเลยนะครับ เพราะฉะนั้นความหมายอันนี้จริง ๆ มาตรา ๕ มันวางหลักเรื่องการคุ้มครอง ประชาชน แล้วที่เขาวางหลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย ต่อรัฐธรรมนูญ ประเด็นนี้ไม่ค่อยมีใคร อภิปราย เพราะเห็นว่าเป็นประเด็นธรรมดา แต่จริง ๆ หลักกฎหมายมันมีอยู่เรื่องนี้ เป็นคล้าย ๆ หลัก Equality before the law แต่ว่าเราวางหลักการสำคัญภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่นี้เราจะเขียนแค่นี้ เอาอย่างนั้น หรือครับ

ประธาน : ก็มีที่อธิบายไว้ดี ๆ อย่างเช่น บทความของอาจารย์คณะนิติศาสตร์จุฬา
ก็มีในเว็บไซต์คนที่จบปริญญาเอกฝรั่งเศสที่สตาร์ทบุก อาจารย์เกรียงไกร แล้วก็มีหลายคนเขียนเรื่อง
หลักเสมอภาคเอาไว้ แต่ว่าจะยาว เขาต้องการยาวหรือครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : คงไม่ต้องการยาว เพียงแต่ว่ามีหลายท่านมาอ่านแล้วบอก
เนื้อมันบางที่เวลาใช้ใช้ลำบากเหมือนกัน แต่ผมก็บอกว่าบางอย่างมันอยู่ในหมายเหตุ วันนั้นคุณเสรี
มาไว้อยู่ มันต้องเข้าสภาอีกรอบหนึ่ง เพราะฉะนั้นพวกนี้จะไปอภิปราย เราหาทางสั้นหน่อย ถ้าจะ
อธิบายบางอย่างได้ก็ดี แต่ยาวไปผมก็ไม่เห็นด้วย เพราะมันไม่ใช่เจตนารมณ์ มันเป็นคำอธิบายราย
มาตรา

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : ขอบคุณครับ ผม คณิต ครับ ถ้าอย่างนั้นในส่วนเกี่ยวกับ
เรื่องเพศสภาพอะไรทั้งหลายพวกนี้ เมื่อเราจะไปไว้ในมาตรา ๓๐ มาตรา ๕ ถือเป็นหลักใหญ่ เราก็น่าจะ
กลับมาดูว่าเราจะใช้เจตนารมณ์และหมายเหตุตามที่เราเคยมีอยู่เดิมหรือไม่ ถ้าเพื่อเป็นเช่นนั้นอยากจะ
ให้เรากลับไปดูบันทึกงานการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ หน้า ๒ ซึ่ง ณ ขณะนั้น
ก่อนที่เราจะเติมเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศอะไรทั้งหลายพวกนี้เรามีอยู่แล้ว อาจจะมี
อันนั้นกลับมาใช้จะได้หรือไม่ ช่วยพิจารณาครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ยกตรงนั้นเป็นหมายเหตุได้ไหมว่า การอธิบายความหมายของ
คำว่า เพศ นี้ ให้พิจารณาประกอบมาตรา ๓๐ มันจะได้เหมือนกับแตกไปทั้ง ๒ ที่

ประธาน : เอาไปไว้หมายเหตุเป็นอย่างนั้นแทนได้ไหม ลงไปอยู่ในหมายเหตุ แล้วก็
ให้ไปดูมาตรา ๓๐ คือเราก็มีเหตุผลว่า เรื่องมาตรา ๕ เป็นเรื่องใหญ่มาก

นายคมสัน โพธิ์คง : ก็ไปแตะที่บอกว่าคำว่า เพศ ให้ไปพิจารณาในเจตนารมณ์ของ
มาตรา ๓๐ วรรคสาม โยนกลับไปโน้นแทน ได้ไหม

ประธาน : ที่นี้มาตรา ๓๐ เดียวเราจะลืมพิจารณาที่เราอภิปรายไว้ แต่ว่าเรายังไม่ได้
เปิดไฟล์ยังไม่ได้อะไร จะไว้รอมาตรา ๓๐ หรือเปล่า คือมีประเด็นค้างอยู่เรื่องเดียวว่า จะต้องมีการ
อธิบายความหมายของคำ ๓ คำนั้นหรือไม่ ซึ่งถึงผมมาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่ก็ไม่ได้สัมผัส
เรื่องนี้ลึกซึ้งกับโครงการสตรีศึกษาแต่อย่างใด ไม่มีข้อมูลอะไรเลยอยู่ในตัว

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : จากมาตรา ๕ ไป ก็กลับไปต่อมาตรา ๓๐ อย่างนี้ผมเห็นด้วย
และเพื่อจะได้ให้มันเชื่อมโยงแล้วก็ไม่ผลตกหล่น แต่มาตรา ๕ เจตนารมณ์ก่อนจะไปมาตรา ๓๐
ขอกลับมาดูมาตรา ๕ เจตนารมณ์เราจบหรือยัง ช่วยดูนิดหนึ่ง เพราะเราตัดออกไป แล้วเราเติมอะไร
กลับเข้ามา

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประธาน : ผมขออนุญาตว่า จากในที่ท่านคณิตกล่าวถึง ก็จะมีคำอธิบายเดิมว่า มาตรานี้มุ่งเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติและเพื่อสร้างกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ กับเอกชน โดยเฉพาะคำว่าเพศ เพื่อให้คุ้มครองความเท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิง คำว่า ประชาชน ใช้ในความหมายทั่วไป ยาวมากครับ เสนอความเห็นเห็นว่าหลักความเสมอภาคทั้งเรื่องแหล่ง กำเนิด เพศ ศาสนา และประชาชน เนื่องจากอยู่ในภายใต้หลักกฎหมายเดียวกัน ดังนั้นเจตนารมณ์ ควรมุ่งเน้นในเรื่องความเสมอภาคของประชาชน คือต้องเน้นเรื่องความเสมอภาคของประชาชน ตรงนี้ จะพยายามใส่เข้าไปได้หรือไม่ อันนี้ Wording ออกมาแล้วอยู่ที่ตรงไหนก็ไม่รู้

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : คงเท่าที่อาจารย์อ่านกระมังครับ ก็คือตั้งแต่เจตนารมณ์ จนกระทั่งถึงหมายเหตุ แล้วก็ถ้าจะหยิบมาก็คือเฉพาะความเห็นที่ ๑ เท่านั้น ความเห็นที่เหลือมันเป็น การตั้งข้อสังเกต

ประธาน : ผมอ่านอีกครั้งหนึ่งนะครับ บทบัญญัติในมาตรา ๕ กำหนดตามหลักความ เสมอภาคทั้งเรื่องแหล่งกำเนิด เพศ ศาสนาและประชาชน เนื่องจากอยู่ในภายใต้หลักกฎหมายเดียวกัน ดังนั้นเจตนารมณ์ควรมุ่งเน้นในเรื่องความเสมอภาคของประชาชน พยายามเขียนให้อยู่ในภายใต้แนวนั้น อันนี้ของคณะอนุกรรมการซึ่งประชุมมาตรานี้เป็นครั้งแรก ๆ เลย

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันจันทร์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ หน้าที่ ๒

ประธาน : มีความเห็นเพิ่มเติมครับ ท่านอาจารย์รัฐภาภรณ์

นางรัฐภาภรณ์ แก้วสนิท : ตอนช่วงต้น ๆ ดิฉันไม่ได้มา อ่านแล้วก็ยังงงว่าบทบัญญัติ ในมาตรา ๕ กำหนดตามหลักความเสมอภาค ที่จริงกำหนดตามหลักความเสมอภาค มุ่งที่ความเสมอภาค ของประชาชน แต่ที่นี้เหล่านักกำเนิดเพศและศาสนายกขึ้นมาเพราะว่า ในสังคมเรามันเลือกปฏิบัติ คือมัน ไม่เสมอภาคด้วยเหตุใหญ่ ๆ ๓ ข้อตรงนี้ เพราะฉะนั้นอันนั้นเป็นแค่เอามาประกอบให้เห็นว่ามันใช้อธิบายได้ ว่าประชาชนชาวไทยต้องเสมอภาคกัน ไม่ว่าจะเหล่านักกำเนิดเพศหรือศาสนามันเป็นตัวอย่งที่จะยกมากกว่า ไม่ว่าจะเขาจะมีเหล่านักกำเนิดอย่างไร เพศหรือศาสนาใดก็ตาม เรื่องพวกนี้น่าจะไปไว้ตอนหลังว่ามันกำกับ ให้เห็นว่า แม้จะเป็นเรื่องสังคมเรา มันจะมีเรื่องเหล่านักกำเนิดเป็นเรื่องใหญ่ที่เลือกปฏิบัติ แล้วก็เรื่องเพศ เพศหญิง เพศชาย หรือศาสนา มันจะถูกเลือกปฏิบัติ เพราะฉะนั้นถ้าเขาเกิดเป็นคนไทย ไม่ว่าจะเขาจะ แตกต่างกันในด้านไหนก็ตามก็ต้องได้รับความคุ้มครองเสมอกัน

ประธาน : หมายความว่าท่านอยากให้โยงไปที่มาตรา ๓๐ ด้วยใช่ไหม

นางรัฐภาภรณ์ แก้วสนิท : ไม่ใช่ค่ะ เพียงแต่ว่าอยากจะทำให้เห็นตรงนี้ที่เวลาเขียนว่า เป็นหลักความเสมอภาค ประชาชนทุกคนต้องเสมอภาคกันถูกอยู่แล้ว เพียงแต่อธิบายว่าไม่ว่าเขาจะ แตกต่างกันอย่างไรรก็ตาม โดยเฉพาะเหล่านักกำเนิด เพศ หรือศาสนาใดก็ต้องคุ้มครองเหมือนกัน มันสะท้อน

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ว่าสังคมเรา ๓ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องหลัก ๆ

นายคมสัน โพธิ์คง : ผมว่าอันนี้มันเป็นหลักสากล ในหลายประเทศก็วางหลักการ ๓ เรื่องนี้ เรื่องเชื้อชาติ เหล่ากำเนิด เรื่องของเพศแตกต่าง เรื่องความเชื่อ ๓ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ทำให้เกิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศเยอรมัน อันแรกเป็นตัวสำคัญที่สุด เรื่องเหล่ากำเนิด เรื่องยิว ที่นี้หลักมันก็คือเรื่องของ Equality before the law เรื่องของการเสมอหน้ากันในกฎหมาย เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญก็ให้ความคุ้มครองโดยเสมอหน้ากันในหลักการอันนั้น ที่คุณรัฐภาภรณ์ว่ามันก็ใช่ ในมาตรา ๓๐ มันไปขยายเรื่องการห้ามเลือกปฏิบัติเพิ่มเติมขึ้น แต่อันนี้ไม่ใช่เรื่องการเลือกปฏิบัติ ความจริงหลักในมาตรา ๓๐ อันต้น บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน อันนั้นวางหลักการในเรื่องของบุคคลในฐานะที่เป็นคนไทย แต่ในหลักการตรงนั้นมันไม่ควรจะเขียนซ้ำ ไม่ว่าจะประชาชน ไม่ว่าจะเหล่ากำเนิดย่อมได้รับความคุ้มครองโดยเสมอกันจริง ๆ คำมันเหมือนเกิน แต่ว่าสมัยก่อนมันเขียนโดยไม่มีกรแยกหมวด

นางรัฐภาภรณ์ แก้วสนิท : เพียงแต่ที่เสนอนี้ก็คือว่า อธิบายอย่างอาจารย์นี้แหละ ต้องอธิบายหลักเสียก่อน แล้วค่อยไปต่อท้ายตรง ไม่ว่าจะเหล่ากำเนิด เพศ เอามาอธิบายต่อท้ายว่าอย่างนี้คือไม่ว่าเขาจะเป็นใครก็ตาม

นายคมสัน โพธิ์คง : อธิบายว่าหลักการความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมายเป็นหลักการสำคัญ แล้วก็อธิบายเป็นตัว Paragraph ต่อ แล้วในหลักสากลความเสมอภาคกันในทางกฎหมายจะต้องถูกได้รับการคุ้มครองโดยไม่มีกรแบ่งแยกเนื่องจากเหล่ากำเนิดซึ่งเป็นหลักสากล ต้องไม่ถูกแบ่งแยกด้วย ๓ เรื่องหลัก

ประธาน : จะต้องได้รับความคุ้มครอง ไม่มีกรแบ่งแยก เสร็จแล้วก็อธิบายว่าที่เขียนถึงเรื่องเหล่ากำเนิด เพศ ศาสนาเป็นไปตามหลักสากล ที่นี้ผมอยากเพิ่มว่ายังมีในมาตรา ๓๐ ด้วย

นายคมสัน โพธิ์คง : เป็นหลักการสากลทางรัฐธรรมนูญ คือใช้ทุกประเทศก็เป็นอย่างนี้ ๓ หลักนี้เป็นเรื่องใหญ่ ส่วนรายละเอียดของการห้ามเลือกปฏิบัติก็ไปย่อย ๆ เอาว่าเรื่องอะไร

นางรัฐภาภรณ์ แก้วสนิท : เพราะว่าโดยทั่วไปเวลาเราไปอธิบายกับประชาชน เราก็จะบอกว่าอันนี้เป็นหมวดทั่วไป ซึ่งจะครอบคลุมทั้งหมดอย่างที่อาจารย์ว่า ตรงนี้ก็จะไปขยายหมวดสิทธิเสรีภาพทั้งหมดจะมาขยายมาตรา ๔ มาตรา ๕

ประธาน : ถ้าอย่างนั้นตรงนี้พยายามอธิบายในแง่ที่เป็นหลักการใหญ่ เป็นหลักการพื้นฐาน มีความเห็นเพิ่มเติมใหม่เรื่องมาตรา ๕ ถ้าอย่างนั้นลองช่วยอ่านให้ฟังนิดหนึ่งจะได้ผ่านไป

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : บทบัญญัติในมาตรา ๕ กำหนดตามหลักความเสมอภาค ทั้งเรื่องเหล่ากำเนิด เพศ ศาสนา และประชาชน เนื่องจากอยู่ภายใต้หลักกฎหมายเดียวกัน ดังนั้นเจตนารมณ์ควรมุ่งเน้นในเรื่องความเสมอภาคของประชาชน หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วិถนา ๕/๔

Equality before the law เป็นหลักการสำคัญ หลักสากลที่ต้องได้รับความคุ้มครองโดยไม่มีการแบ่งแยก
นายคมสัน โพธิ์คง : เอาคำนี้ได้ เป็นหลักการสำคัญที่เป็นสากล แก่ตรงนั้นออกเสีย
ประธาน : อันนี้พอผ่านได้แล้วนะครับ หลักความเสมอภาคกันต่อหน้ากฎหมาย
ใช้ ต่อหน้า หรือ ภายใต้ ดีครับ ผมเสนอคำว่า ในสายตาของกฎหมาย ได้ไหมครับ

- ๖/๑

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๖/๑

รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ : ท่านประธานคะ หลักความเสมอภาค
ต่อกฎหมายหรือคะ ต่อกฎหมาย หลักความเสมอภาคต่อกฎหมายเป็นหลักการสากล

นายคมสัน โพธิ์คง : คือในแง่ของนิติศาสตร์เราใช้หลักความเสมอภาคกันต่อหน้า
กฎหมาย คือหลักอันนี้ในแง่ของนักกฎหมายรู้กัน แต่ Wording ถ้อยคำในแง่รัฐประศาสนศาสตร์
บอกภาษามันไม่ได้เรื่องเลย แต่ถ้ากฎหมายใช้กันอย่างนี้เป็นอันว่ารู้กัน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : เรากำลังจะให้ประชาชนอ่าน จะหลบภาษากฎหมาย
ได้ไหม

นายคมสัน โพธิ์คง : อันนี้มันเป็นหลักกฎหมายที่รู้กัน ถ้าหลบแต่ยวตีความเรื่องหลัก
กฎหมายนี่อีก เพราะถ้าใส่หลักความเสมอภาคกันภายใต้กฎหมายมีปัญหาอีก เพราะมันไม่ตรงกับอันนี้ อันนี้มัน
มองในลักษณะเสมอภาคกัน การใช้กฎหมายต้องเสมอภาคกัน แต่ไม่ใช่อยู่ภายใต้กฎหมาย

เพราะว่าหลักเรื่องความเสมอภาค ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ โดยหลักมันอยู่เหนือกฎหมาย ใน
แง่ของสิทธิเสรีภาพมันอยู่เหนือกฎหมาย เพียงแต่ว่าสิ่งที่กฎหมายประสงค์ก็จะไปจำกัดสิทธิเขา

ประธาน : เอาจังเดิมดีกว่านะครับ หลักการสำคัญที่เป็นสากลนะครับ ที่นี้ผม
ไม่รู้ว่าเราจำเป็นต้องอธิบายเพิ่มอีกหรือเปล่า หลัก Equality before the law นี่นะครับ อธิบาย
๒๐ หน้า ไม่เอาแล้วครับ ฉะนั้นขอไว้เท่านี้ก่อนนะครับ ต่อไปหมายเหตุ ข้อ ๓ ข้อ ๔ เมื่อสักครู่เราดูหรือยัง
ครับ ยังไม่ใช่ใหม่ครับ เชิญอ่านครับ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

นายคมสัน โพธิ์คง : มาตรา ๓๐ วรรคสาม ใช่ไหมครับ

ประธาน : วรรคสาม ไม่ใช่ตัวเลข เป็นกฎหมาย ช่วยอ่านข้อ ๓ ข้อ ๔ ให้ฟัง
หน่อยครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุ ข้อ ๓ รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่
๒๒ /๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐ ข้อ ๔ ความหมายของคำว่า เพศ
พิจารณาร่วมกับมาตรา ๓๐ วรรคสาม

ประธาน : ผ่านได้ไหมครับ ขออนุญาตผ่านนะครับ ต่อไปมาตรา ๖

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๖ ปรับแต่งถ้อยคำเป็น เพื่อแสดงหลักความเป็น
กฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ลำดับความสำคัญของรัฐธรรมนูญว่าไม่มีบทบัญญัติใด ๆ จะมาขัดหรือแย้ง
ได้ ซึ่งเป็นการจัดโครงสร้างการปกครอง และเป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ประธาน : ได้ไหมครับ ดูเหมือนว่าชัดเจนขึ้น ต่อไปหมายเหตุข้อ ๓

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๖/๒

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุข้อ ๓ เพิ่มรายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ประธาน : ผ่านได้คะแนน ครบ ต่อไปมาตรา ๗ ครับ

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๗ อาจารย์คมสันขอเพิ่มอีกวรรคหนึ่งนะครับ
เป็น องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในเรื่องใดให้องค์กรนั้นเป็นผู้วินิจฉัยอำนาจหน้าที่ของตนตามมาตรา ๗

นายคมสัน โพร้ค : อันนี้ที่ขอเดิมาก็เพราะว่า มาตรา ๗ มันพูดโยงกับมาตรา ๖๔
วรรคสอง แล้วก็มีข้อเสนอดังแรกอาจารย์จรูญเสนอให้มืองค์กรวินิจฉัยในมาตรา ๗ โดยไปเพิ่มเป็นวรรค
สอง ที่คดีคงจำได้ใช่ไหม ขอเพิ่ม แล้วผมก็ค้านผมบอกว่า มาตรา ๗ มันเป็นบทอุดช่องว่าง
เพราะฉะนั้นเอาศาลรัฐธรรมนูญมาเกี่ยวข้องกับอำนาจขององค์กรอื่น มันไปก้าวล่วงการใช้อำนาจขององค์กร
ต่าง ๆ องค์กรใดที่มีอำนาจก็ถามว่า องค์กรใดมีอำนาจ ก็คือองค์กรใดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นก็มีความ
วินิจฉัยในเรื่องนั้น โดยอาศัยประเพณีการปกครอง ก็เลยวางตรงนี้ได้ เพราะไม่อย่างนั้นอย่างประเด็นเรื่อง
ของพระราชอำนาจ ประเด็นนี้เป็นประเด็นพระราชอำนาจหรือมิใช่พระราชอำนาจ แล้วมีพระราชอำนาจใน
เรื่องนั้นหรือไม่ ให้ศาลรัฐธรรมนูญชี้ เท่ากับศาลรัฐธรรมนูญอยู่เหนือองค์กรประมุข
วางหลักการอย่างนั้นไม่ได้ เหมือนกับเรื่องของกรณีวินิจฉัยมาตรา ๗ อยู่ดี ๆ ให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นคน
วินิจฉัยว่าใช้มาตรา ๗ ได้หรือไม่ เพราะว่าอำนาจในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นพระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์ อยู่ดี ๆ จะเอาองค์กรไหนก็ไม่รู้มาเป็นองค์กรภายใต้รัฐธรรมนูญมาชี้
พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นองค์กรประมุขนี้ไม่ได้ เพราะฉะนั้นก็เลยบอกเขียนแค่นี้
อย่าไปใส่อะไรขึ้นมาเติมให้มันเหนือจากมาตรา ๗ เลย ขอให้เติมตรงนี้เข้าไปเพื่อให้ชัด

ประธาน : ได้คะแนน ครบ อย่างไรก็ตามขออภัยอาจารย์คมสันนะครับ เพราะที่ผมจะ
พูดต่อไปคือในวันที่เราชี้แจงต่อสภาว่างรัฐธรรมนูญ ท่านอาจารย์คงเป็นหลักของเราอยู่นะครับ
ผ่านได้คะแนน หมายเหตุครับ

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุในข้อ ๒ ก็บัญญัติไว้ครั้งแรกตอนปี ๒๕๔๐
อันนี้ชี้คให้แล้วนะครับอาจารย์คมสัน แล้วก็ข้อ ๓ เป็นรายงานการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๐

นายคมสัน โพร้ค : ตกกลางครั้งแรก ๒๕๔๐ ใช่ไหม

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ปี ๒๕๔๐ ครับ วันจันทร์ที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐
จบหมวดแรกนะครับ หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ก็เป็นของท่านฉวีรัตน์เหมือนกันนะครับ
โดยท่านบอกว่าได้หารือกับอาจารย์ธงทองเรียบร้อยแล้วครับ ก็มีแก้ไขในมาตราอื่น ๆ ก็คือได้ใส่หมายเหตุ
ข้อ ๓ เพิ่มทุกมาตรา โดยมาตรา ๗

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์

ประกาศลักษณะ ๖/๓

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประธาน : บนจอช่วยดูมาตรา ๘ ก่อนนะครับ โอ.เค. เชิญต่อไปครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๙ ก็เพิ่มหมายเหตุในข้อ ๓ และข้อ ๔ นะครับ ข้อ ๓ ก็เป็นครั้งที่ ๒๒ ส่วนข้อ ๔ ก็คือจะเพิ่มของอาจารย์คมสันนะครับ เพิ่มว่าหลักการดังกล่าวเชื่อมโยงกับ มาตรา ๙๙ ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ สะท้อนให้เห็นว่าพระมหากษัตริย์จะต้อง ทรงนับถือศาสนาพุทธเท่านั้นครับ

ประธาน : ตรงครับ เพราะว่าตอนที่ไปภาคได้แล้วอยู่เป็นเวลาค่อนข้างนานกับท่านเดโช สวณานนท์ ท่านก็ย้ำเรื่องนี้ ตรงกันครับ ได้ นะครับ หมายเหตุข้อ ๔

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๑๐ นะครับ มาตรา ๑๐ ก็เพิ่มเพียงหมายเหตุข้อ ๓ มาตรา ๑๑ ก็เพิ่มเฉพาะหมายเหตุข้อ ๓ มาตรา ๑๒ ก็เพิ่มเฉพาะหมายเหตุข้อ ๓ มาตรา ๑๓ ก็เพิ่มเฉพาะ หมายเหตุข้อ ๓

ประธาน : เป็นครั้งเดียวกันหมดเลยใช่ไหมครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ใช่ครับ

ประธาน : ครั้งที่ ๒๒ ใช่ไหมครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๑๔ มีแก้ไขเล็กน้อยครับ ก็จากตัดมาตรานี้ออก ก็เป็น เพื่อกำหนด เลยครับ

ประธาน : ตกลงเป็น เพื่อ แล้วนะครับ

นายคณิต วัลยะเพชร : เพื่อให้องค์มนตรีตรงนั้นก็ต้องตัดคำว่า เพื่อ ออก ใหม่นะครับ เพราะเพื่อซ้ำกัน

ประธาน : คือเราดูมาแล้ว ไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างใดครับ คำว่า เพื่อ อันที่ ๒ ถูกตัดออกไป ช่วยอ่านให้ฟังหน่อย

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : เจตนารมณ์เพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี ให้องคมนตรีต้องปลอดจากงานประจำ และวางตนเป็นกลางในทางการเมือง การปกครองอย่างเคร่งครัด

ประธาน : ข้อความเป็นอย่างนี้ครับ ได้ไหมครับ

นายคณิต วัลยะเพชร : ตรงคำว่าองคมนตรีแล้วก็คำว่า ให้องคมนตรีนี้เราควรลด ใช่ไหมครับ

รองศาสตราจารย์อำไพ : คำว่า โดย เชื่อมได้ไหมคะ โดยให้องคมนตรีต้องปลอดจากงาน ประจำ เปลี่ยนจาก ให้ เป็น โดย

นายคณิต วัลยะเพชร : โดยองคมนตรีต้องปลอด เปลี่ยนจาก ให้ เป็น โดย

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๖/๔

ประธาน : โอ.เค. นะครับ ตกลงว่าเปลี่ยนคำว่า ให้ เป็น โดย ไซ้ใหม่ครับ
ลองอ่านนะครับ เพื่อกำหนดลักษณะต้องห้ามขององคมนตรี โดยองคมนตรีต้องปลอดจากงานประจำและ
วางตนเป็นกลางในทางการเมืองการปกครองอย่างเคร่งครัด พอได้ความหมายเดิมนะครับ
เอาตามนี้นะครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : แล้วก็เพิ่มหมายเหตุข้อ ๓ นะครับ

ประธาน : เตี่ยวครับ ท่านอาจารย์คมสันกำลังประธานข่าวอยู่ผมขออนุญาต
พูดแทน ท่านบอกว่าคำว่า ปลอดจากงานประจำ ดูแปลก ๆ อยู่ ท่านคิดเสนอให้เปลี่ยนคำว่า ปลอด เป็น
ต้องพ้นจากงานประจำไซ้ใหม่ครับ

นายคณิต วัลยะเพชร : อาจารย์อำไพเสนอครับ

ประธาน : ได้ใหม่ครับ ต้องพ้นจากงานประจำ เรามี Nominee ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : คือเจตนารมณ์มันเป็นเรื่องของหลัก คล้าย ๆ หลัก
Incompatibility การกระทำนั้นมันขัดต่อหน้าที่ของการเป็นองคมนตรีในฐานะที่ปรึกษาของ
องค์ประมุขแห่งรัฐ เพราะว่าเป็นหนึ่งในใช้อำนาจอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร แล้วก็ตุลาการ รวมทั้งเป็น
สมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งประมุขของรัฐถ้าหลักการทำงานไม่ลงมาใช้อำนาจนั้นด้วยพระองค์เอง ต้องมีผู้รับ
สนอง เพราะฉะนั้นคนที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษาก็ควรที่จะคล้าย ๆ ว่าไม่เกี่ยวข้อง ไม่ฝักใฝ่
หรือว่าไม่ไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการใช้อำนาจที่จะขึ้นทูลเกล้าถวาย เพื่อทรงใช้พระราชอำนาจในฐานะ
องค์ประมุข ที่นี้มันไม่ใช่เรื่องปลอดงานประจำแต่มันเป็นเรื่องของหน้าที่เหล่านั้นมันขัดแย้งกับการทำหน้าที่
องคมนตรี อันนี้มันไม่มีการอภิปราย มันคล้าย Conflict แต่มันไม่มี Conflict

ประธาน : บังเอิญว่าเรื่องนี้ไม่มีการอภิปราย เราจำได้ว่าหมวดนี้พยายามเขียนให้
สั้นที่สุด ยิ่งเขียนมากยิ่งมีปัญหา เราเลยพยายามเขียนมาได้เท่านี้ครับ

นายคณิต วัลยะเพชร : ถ้าอย่างนั้นพ้นจากงานประจำอื่นได้ใหม่ครับ เพราะว่า
คำว่างานประจำก็คือองคมนตรี

ประธาน : ที่เคยดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนได้ใหม่ครับ

นายคณิต วัลยะเพชร : ถ้าอย่างนั้นเป็นอย่างนี้ได้ใหม่ครับ คำว่า ต้องปลอดจากงาน
ประจำ ผมขออนุญาตเสนอเปลี่ยนเป็นว่า ให้ปราศจากงานอื่น ถ้าเพื่อปราศจากงานอื่นไม่ว่า
จะเป็นงานประจำหรือว่าที่ปรึกษาไซ้ครับก็จะได้ Cover ไปเลย ให้ปราศจากงานอื่น หรือว่าให้พ้นจากงาน
อื่นก็ได้ เพราะถ้าพ้นจากงานอื่นปุ๊บไม่ว่างานประจำหรือที่ปรึกษาซึ่งเป็นงานชั่วคราว
ก็แล้วแต่ ก็ต้องพ้น

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะที่ ๖/๕

นายคมสัน โพธิ์คง : เพราะว่าต้องถวายนเรื่องความเห็นเรื่องร่างกฎหมาย
แต่เป็น ส.ส. ด้วยเป็นคนผ่านกฎหมายเอง มันขัดกันในสถานะหน้าที่ของการทำงาน ไม่ได้ครับ ไม่อย่างนั้น
จะให้ความเห็นโดยเป็นกลางกับกฎหมายที่ ส.ส. ออกมาได้อย่างไรใช่ไหมครับ ผมว่ามันเป็นหลักเรื่องของการ
การขัดกันของตำแหน่งหน้าที่ อันนี้ความเห็นผมนะ คือที่ท่านคิดพยายามเพิ่ม
มันก็ดี แต่ว่ามันไม่สะท้อนหลัก มันเป็นบอกเฉย ๆ อธิบายว่าเป็นอย่างนั้น แต่ว่าเขียนตรงนั้นมันก็
ไม่เคลียร์ เพราะมันไม่มีการอธิบาย มันเป็น Conflict

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประธาน : คือเรื่องนี้มีที่มา เราต้องการเขียนให้สั้น ที่นี้ไม่ทราบว่าเป็นที่สุดคำว่าหลัก Incompatibility หลักการขัดกันของตำแหน่งหน้าที่สมควรจะเขียนไว้ในหมายเหตุหรือไม่ หรือว่าไม่ต้องเขียน ที่ประชุมจะเห็นว่าอย่างไร ที่จริงมันควรอยู่ในบรรทัดแรกเลย เรื่องเจตนาธรรมณ์ เพียงแต่ว่าไม่มีการอภิปรายเลย มีค้างอยู่ ๒ เรื่อง หลักการขัดกันของตำแหน่งหน้าที่ควรบันทึกไว้หรือไม่ แล้วก็ยังมีปัญหาเรื่องคำว่า พันจางานประจำ จะเขียนใหม่อย่างไร หรือว่าควรจะต้องตัดคำนี้ออก หรือว่าต้องไปลงตำแหน่งอื่นพร้อมกัน

นายคณิต วัลยะพีชร์ : คู่กันตรงนี้ก็มีความเห็นเป็น ๒ ทาง ทางที่ ๑ ต้องปราศจากงานอื่น อีกทางหนึ่งก็คือ ต้องพันจางานอื่น ตรงนี้มันความหมายเดียวกัน แต่อันไหนจะสะดวกหรือมีแบบที่ ๓ ที่สะดวกกว่า

นายคมสัน โพธิ์คง : อันนี้ก็ได้ว่า ต้องปราศจากงานอื่นที่กระทบต่อการทำหน้าที่ของมนตรี ในฐานะที่ปรึกษา มันตีอยู่แล้ว อย่งไรก็ดี เขาตีเข้าข้างตัวเองไม่ได้ ที่เขียนห้ามหมด

ประธาน : มีงานกุศลนะครับ มูลนิธิอะไรต่าง ๆ

นายคมสัน โพธิ์คง : งานตามพระราชอัธยาศัย มูลนิธิเกี่ยวกับสถาบัน ท่านจะทำอะไรก็ทำ แต่ว่าเรื่องการใช้อำนาจอธิปไตยของมนตรีไม่ควรไปเกี่ยวข้องกับกาใช้อำนาจ เพราะตัวเป็นที่ปรึกษาของประมุข ซึ่งประมุขต้องวางตนเป็นกลางในการที่จะดูเรื่องการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ ที่มันมีการตรวจสอบซึ่งกันและกันอยู่

ประธาน : ที่ท่านอาจารย์คมสันอธิบายว่าต้องปราศจากงานอื่นที่กระทบต่อการทำหน้าที่ของมนตรีจะอธิบายได้ในเรื่องเป็นประธานมูลนิธิ หรือว่าเป็นกรรมการมูลนิธิบางมูลนิธิ ซึ่งท่านดำรงตำแหน่งในมูลนิธิต่าง ๆ เหล่านั้น ผมทวนนะครับ เพราะฉะนั้นเปลี่ยนเป็นว่า โดยองมนตรีต้องปราศจากงานอื่นที่กระทบต่อการทำหน้าที่ของมนตรี และวางตนเป็นกลางในทางการเมืองการปกครองอย่างเคร่งครัด ผ่านได้ครับ เพราะฉะนั้นภาษาอังกฤษ แล้วก็หลักการขัดกันแห่งตำแหน่งหน้าที่ ไม่ใส่ต่อไปหมายเหตุเราใส่ว่า ครั้งที่ ๒๒

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๕ ถึง มาตรา ๒๐ ก็เพิ่มเฉพาะหมายเหตุ ข้อ ๓ เป็นครั้งที่ ๒๒ หมดเลย แล้วก็มาตรา ๒๑ ที่ปรับเปลี่ยนถ้อยคำเล็กน้อย เปลี่ยนจากคำว่า โดย เป็น ด้วย

ประธาน : และแสดงปณิธานที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ โอ.เค. ได้นะครับ เชิญต่อครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ที่เหลือก็จะเป็นเพิ่มหมายเหตุข้อ ๓ อย่างเดียว จนจบหมวด ๒ ส่วนหมวด ๓ เป็นของท่านอาจารย์จำเริญ วันเสาร์ก็ได้พาทีมงานมาทำไปแล้ว แต่ก็ยังไม่เสร็จ ก็จะนัดเพิ่มเป็นวันพรุ่งนี้ ก็เลยหมวด ๓ จะขอข้ามไปก่อน

ประธาน : ขอคู่มือมาตรา ๓๐ เลยได้ไหม

นายคมสัน โพธิ์คง : คำว่า ความแตกต่างเรื่องทางเพศ เป็นย่อหน้า

ประธาน : เราแก้ภาษาอังกฤษแล้วตามข้อสังเกตของท่านชูชัยว่า เป็นความหลากหลายทางเพศ ใช้ภาษาอังกฤษว่า Sexual diversity อันนี้ตรวจสอบแล้ว

นายคมสัน โพธิ์คง : เกย์นี่ เขาเขียนท แต่เขาเป็นเกย์ เขาบอกก็เรียกตัวเองว่าเกย์นี่ เขาบอกตัวเองว่าเขาเป็นเกย์นี่ เขาก็บอกผมว่าผมเชื่อกแล้วใช้คำว่า Sexual diversity ไปดูแล้วจริง ๆ มันมากกว่า ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ด้วยซ้ำไป

ประธาน : ก็มี ๑๐ อย่าง ความหลากหลายทางเพศมีไม่จำกัดรูปแบบ

นายคมสัน โพธิ์คง : คือเรื่องความหลากหลายทางเพศมันมีทั้งกรณีชายรักชาย ชายรักหญิง ชายรักทั้งชาย ทั้งหญิง หญิงรักชาย เยอะครับ ไม่ใช่มีแค่ ๒ ถ้าดูทางวิชาการเขาใช้คำนี้ถูก แต่ว่าเวลาอภิปรายอธิบายยาก เพราะว่าความตัวตนของเพศมันมีจริง ๆ อยู่แค่ ๒

ประธาน : ปัญหาคือว่าเราจะต้องไปเอาเรื่องที่เป็นวิวาทะในทางวิชาการที่เขาเถียงกัน อาจารย์รัฐภาภรณ์บอกว่าเถียงกันว่ามีสำนักธรรมศาสตร์และสำนัก มช. จะต้องอธิบายใหม่ เพราะเราไม่รู้จะอธิบายอย่างไร เราไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ

นายคมสัน โพธิ์คง : อันนี้เป็นคำที่มีการอภิปรายในที่ประชุม อันนี้เราตอบได้อย่างหนึ่งว่าเจตนารมณ์ขยายจากการอภิปรายในที่ประชุมว่า ที่ประชุมได้อภิปรายคำว่า เพศ ความแตกต่างทางเพศ แล้วก็คำว่า อัตลักษณ์ทางเพศ มีการพูดถึงคำว่า ความหลากหลายทางเพศ เพศสภาพ อัตลักษณ์ทางเพศ กันอยู่ แล้วสุดท้ายที่ประชุมนี้เห็นว่ามันอยู่ในความหมายของคำว่า เพศ เพราะฉะนั้นการอธิบายเราอธิบายได้คือทางวิชาการคุณว่าอย่างไรเรื่องของคุณ แต่อันนี้พูดกันในสภา แล้วสภาเองเห็นว่าคำเหล่านี้เป็นเรื่องที่ควรจะมีบัญญัติไว้ในบันทึกเจตนารมณ์

ประธาน : เราเขียนได้ใหม่ว่าไม่ควรบัญญัติไว้ในตัวบทของรัฐธรรมนูญ แต่ว่าให้อยู่ในความหมายของมาตรา ๓๐ วรรคสอง ไม่ให้เลือกปฏิบัติ และให้สมควรบันทึกไว้เพื่อไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ ต่อกลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ใหม่ เขียนให้ชัดเจนขึ้นอีกหน่อย

นายคมสัน โพธิ์คง : ก็เขียนว่า จึงไม่ได้บัญญัติคำดังกล่าวข้างต้นไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า เพศ ได้ตีความรวมถึงอยู่แล้ว

ประธาน : พิมพ์ใหม่ จึงไม่มีการบัญญัติคำ ๓ คำนี้ คำว่า เพศสภาพ ความหลากหลายทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศ ๓ คำนี้แม้มีการเสนอก็ก็น่าจะมีการบัญญัติไว้ในมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า เพศ ได้ตีความรวมถึง ๓ คำนี้อยู่แล้ว แล้วก็จะต้องไม่เลือกปฏิบัติอยู่แล้ว และจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ เนื่องจากจะต้อง เดี่ยวประชุมเสร็จผมจะเอาอันนี้ทั้งไว้ให้ด้วยถ้าจัดไม่ทัน

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายคมสัน โพธิ์คง : เป้าหมายเขาไม่ค่อยติดใจเรื่องการใช้พวกนี้มาก เขาติดใจเรื่องของการเข้าไปทำงาน เรื่องของการที่ไปตีว่าเขาเป็นคนโรคจิต จิตบกพร่องร้ายแรง ซึ่งพวกนี้เขาจับไม่ได้ เพราะว่าการบันทึกอย่างนั้นเวลาเขาไปทำงานที่ไหนเขาจะถูกมอง แล้วเรื่องของการไปทำงาน พอเห็นเป็นนายแล้วแต่งตัวเป็นผู้หญิง ก็จะมองไปในเชิงเรื่องของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม แล้วก็จะไม่รับ บางคนก็ไม่ได้แสดงออกอะไรขนาดนั้น แต่บางคนก็เวอร์เกินไปอย่างที่เป็นปัญหา อาจารย์เจิมศักดิ์ก็เตือนเรื่องนี้ วันนั้นก็พูดเรื่องนี้ในที่ประชุม

นายคณิต วัลยะพีร์ : ขออนุญาตถามอาจารย์คมสันนิดหนึ่ง คำว่า เพศสภาพ กับ ความหลากหลายทางเพศ ซ้ำกันไหม

นายคมสัน โพธิ์คง : เขาใช้ทั้ง ๒ คำ เวลาเขาอภิปรายทั้งคู่

นายคณิต วัลยะพีร์ : ถ้าเมื่อเกิดมันเป็นลักษณะเดียวกัน แต่ใช้ได้ทั้ง ๒ คำ จะเปลี่ยนเป็นอย่างนี้ได้ไหมว่า เพศสภาพหรือความหลากหลายทางเพศ และอัตลักษณ์ทางเพศ ที่ผมอยากใช้คำว่า หรือ จะได้ไปติดกันระหว่างเพศสภาพกับความหลากหลายทางเพศ

นายคมสัน โพธิ์คง : หรือทุกคำเลยก็ได้

ประธาน : คือเราใช้คำว่า หรือ คำเดียว มันหรืออยู่แล้ว

นายคมสัน โพธิ์คง : ถ้าอย่างนั้นให้อย่างนี้ได้ไหม ความแตกต่างของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือเพศสภาพ หรือความหลากหลายทางเพศ เพื่อให้ความหมายอันนั้นมันไปขยายข้างบนให้ชัดขึ้น เพราะถ้าเอาเพศสภาพขึ้นก่อนอาจจะไม่ค่อยชัด เอาใหม่ครับ ท่านคณิตว่าอย่างไร

นายคณิต วัลยะพีร์ : คือถ้ามี หรือ ทั้ง ๓ อัน ผมก็ว่า โอ.เค.

นายคมสัน โพธิ์คง : ถ้าอย่างนั้นเอา อัตลักษณ์ทางเพศ ขึ้นก่อน หรือเพศสภาพ หรือความหลากหลายทางเพศ

ประธาน : ย้ายอัตลักษณ์ทางเพศ (Sexual identity) มาไว้ข้างหน้า

นายคมสัน โพธิ์คง : ศัพท์ที่เขาใช้เป็นความหมายของ Gender ในศัพท์ของทางการ แบ่งแยกของเพศ ของกลุ่มบุคคล เขามีสภาพทางเพศที่ไม่เหมือนคนอื่น สถานะทางเพศ

ประธาน : เกิดมาเป็นชายอาจจะมี ผมไม่รู้อธิบายมั่วหรือเปล่า เกิดเป็นชายมีจิตเป็นหญิง เขามีสิทธิที่จะเป็นอย่างนั้น

นายคมสัน โพธิ์คง : ไม่ใช่ครับ ถ้าฟังกันจริง ๆ ในคำอธิบายของหมอชัชชัยอธิบายไว้ดี เพราะว่าเรื่องของการที่คนมีความเบี่ยงเบนจากเพศที่ตนถือกำเนิด มันไม่ได้มาจากเรื่องจิตใจ มันมาจากเรื่องของสภาพของโครโมโซม มีโครโมโซมบางอย่างที่เป็นเพศหญิงในตัวของคนที่เป็นเพศชายมากกว่าปกติ แล้วโครโมโซมของเพศชายในคนที่หญิงมากกว่าปกติ ก็เลยทำให้คนเหล่านั้นมีพฤติกรรมในเรื่องของ

คณะกรรมการสิทธิการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

วិถนา ๗/๔

การเบี่ยงเบนทางเพศสูง อันนี้เป็นเรื่องของทางการแพทย์ แล้วเขาบอกว่าคนเหล่านี้ไม่ได้อยากเกิด หรือในเชิงจิตใจเป็น บางคนจิตใจอยู่ในครอบครัวที่ไม่ได้มีปัญหาเรื่องนี้ก็เป็น เพราะว่าโครโมโซมของร่างกายนั้นเป็น อันนี้ทางการแพทย์เขาอธิบายได้

ประธาน : มันไม่ใช่จิต แต่ว่าเป็นองค์ประกอบทางด้านโครโมโซม

นายคมสัน โพธิ์คง : ที่ส่งผลต่อจิตใจ มันไม่ใช่ความผิดปกติเนื่องจากเขามีจิตเบี่ยงเบน ในทางโรคจิต แต่เป็นเรื่องของโครโมโซมส่งผล วรรคสามห้ามแก้ไขของผมนะ มาตรา ๒๙ บอกอาจารย์จำเริญ ด้วยนะ ของผมหายไปเป็นเรื่อง ผมเขียนไว้

- ๘/๑

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์

ประกาศลักษณะ ๘/๑

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ : ท่านประธานคะ ได้เจตนารมณ์
วรรคสอง เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคล บุคคลนี้คือใคร สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับ
บุคคลอื่น บุคคลอันแรกคือใครคะ เราหมายถึงใคร คู่มือไม่ชัดเจน

นายคมสัน โพธิ์คง : ก็เป็นบุคคลที่อยู่ในมาตรา ๓๐ Paragraph แรกเลยครับ บุคคลย่อม
เสมอภาคกันในกฎหมาย แล้วก็คำว่า การเลือกปฏิบัติ ก็คือการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่เสมอกัน อันนี้มันเป็น
คำอธิบายจากมาตรา ๓๐ ลงมาอีกทีหนึ่ง

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ตรงนี้คำว่า บุคคล ก็คือบุคคลหนึ่งกับบุคคลหนึ่ง
ใช่ไหมครับ

ประธาน : บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้ไหมครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เป็น บุคคลใด ก็ได้

ประธาน : หรือบุคคลใด ๆ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : คือพวกเรานักกฎหมายเราเข้าใจว่าบุคคลนี้กับบุคคลอื่น

ประธาน : บุคคลหนึ่งใช่ไหมครับ เสนอให้เติมคำว่า หนึ่ง ลงไปใช่ไหมครับ

บุคคลใด

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : บุคคลใด ๆ

ประธาน : บุคคลใด ๆ นะครับ บุคคลใด ๆ สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้
เช่นเดียวกับบุคคลอื่นนะครับ มีคำว่า บุคคล และมีคำว่า บุคคลอื่น อยู่ข้างหลังครับ ทำไม่ต้องใส่
คำว่า ใด ๆ ผมยังไม่เข้าใจ แล้วบุคคลใด ๆ คือใครที่ตั้งคำถามต่อคำว่า บุคคลใด ๆ คือใครต่ออีก บุคคลใด ๆ
ก็คือบุคคลครับ ผมมองอย่างนั้น

ประธาน : อาจารย์ช่วยเลือกหน่อยครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : บุคคลในกฎหมายในที่นี้ไม่ใช่นิติบุคคล แต่ความหมายถึงบุคคลที่
เป็นคนธรรมดา มีความหมายถึงบุคคลธรรมดา เพราะฉะนั้นคำว่า บุคคล ตรงนี้อยู่ในความหมายของคนที่มี
ชีวิต จิตใจ มีเลือดมีเนื้อ ไม่ใช่นิติบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้น ที่นี้จะใส่

อะไรครับ ถ้าใส่บุคคลใด ๆ มันจะมีบุคคลมากกว่าที่เป็นบุคคล มันจะกลายเป็นบุคคล นิติบุคคล
และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่รู้ว่าคุณจะใส่

ประธาน : ตกลงว่าขอไม่แก้ ขอคงไว้ตามเดิมนะครับ ให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรี
ภาพได้เช่นเดียวกับคนอื่นนะครับ แล้วก็เราย้ายคำว่า อุดลักษณะทางเพศ มาไว้ข้างหน้าแล้ว
ใช่ไหมครับ ช่วยอ่านให้ฟังหน่อยครับ มองไม่ค่อยเห็นครับ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๘/๒

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ความแตกต่างทางเพศนอกจากมีความหมายถึงความแตกต่างระหว่างชายหรือหญิง และยังมีความหมายรวมถึงความแตกต่างของบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศ หรือเพศสภาพ หรือความหลากหลายทางเพศแตกต่างจากเพศที่ผู้หนึ่งถือกำเนิดอยู่ด้วย จึงไม่ได้บัญญัติคำดังกล่าวข้างต้นไว้ในมาตรา ๓๐ เนื่องจากคำว่า เพศ ได้หมายความรวมถึงคำดังกล่าวอยู่แล้ว และจะต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคลนั้น

ประธาน : ต่อไปในหมายเหตุอาจารย์รัฐภาภรณ์ท่านให้ข้อมูลเราไว้อย่างหนึ่งว่า เดิมมันมี ๑๑ อย่าง แล้วเพิ่มเป็น ๑๒ อย่าง คือเพิ่มเรื่องความพิการเข้าไปเป็นอยู่ที่ ๑๒ ผมไม่ทราบว่าเราควรจะบันทึกตรงนี้ไว้ในหมายเหตุเพิ่มอีกข้อหนึ่งหรือไม่

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : อันนี้ผมเพิ่มไปที่ข้อ ๑

ประธาน : เพิ่มแล้วใช่ไหมครับ อย่างนั้นก็ไม่ต้องมาใส่แยกอีกอันหนึ่ง

นายคมสัน โพธิ์คง : ตรงคำว่าเพื่อขจัดอุปสรรค Discommendation ตัด Discommendation เพื่อไม่เลือกปฏิบัติ ส่วนเรื่องขจัดอุปสรรคมันกำหนดเป็นหน้าที่รัฐใช่ไหมครับ ความจริงรัฐมีหน้าที่ในการขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิเสรีภาพได้ คือหลักเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เขาวางหลักการเรื่องสำคัญก็คือว่า รัฐมีหน้าที่ในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขณะเดียวกันคุ้มครองแล้วยังต้องป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิด แล้วก็ละเมิดเสร็จแล้ว ก็ยังต้องนำไปสู่สิทธิในการพัฒนาตนเองด้วย เพราะฉะนั้นในการเขียนจึงเขียนเรื่องอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลใช้สิทธิในแง่ของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นี้กำหนดเป็นหน้าที่รัฐ รัฐมีหน้าที่ในการขจัดอุปสรรค จะเป็นว่า รัฐมีหน้าที่ในการขจัดอุปสรรคนะครับ แล้วอย่าลืมทำให้เป็นตัวสีแดงด้วย

นายคณิต วัลยะเพชร : อุปสรรคหรือ ต้องเปลี่ยนเป็นอุปสรรคและ

ประธาน : และส่งเสริมครับ รัฐมีหน้าที่ในการขจัดอุปสรรคและส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น โดยไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตรงนี้ได้แล้วนะครับ ผ่านมาตรานี้ได้แล้วนะครับ ต่อไปมาตรา ๓๑

นายพรรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : อาจารย์ครับหมวดนี้ขอผ่านทั้งหมดเลยครับ เดี่ยวขอเอาเข้าอีกครึ่งหนึ่ง

ประธาน : ผ่านไปหมวดต่อไปครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ก่อนจะผ่านมาตรา ๓๒ แก้วให้ผมแล้วใช่ไหม หรือว่ารอทางโน้น

ประธาน : ขอดูมาตรา ๓๒

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๘/๓

นายคมสัน โพธิ์คง : ที่ผมขอแก้มาตรา ๓๒ กรณีกระทบสิทธิ อันนี้ต้องรอเขา
หรือเปล่า

ประธาน : ไม่ต้องรอก็ได้ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : เดียวมันจะแก้ยาก ผมไปแก้ตอนเขาเอามาอีกทีดีกว่าครับ

ประธาน : หมวดต่อไปครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมวด ๔ หน้าที่ของชนชาวไทย ในส่วนของเนื้อหาที่ไม่มี
การแก้ไขอะไรเลย แล้วก็มาเพิ่มหมายเหตุเป็นข้อ ๓ ว่า เป็นการประชุมครั้งที่ ๒๗ หมุดเลยตั้งแต่มาตรา ๗๐
ถึงมาตรา ๗๔

ประธาน : ขอผ่านไปนะครับ ตกลงหมวด ๔ นี้ก็จะมีเพิ่มเฉพาะหมายเหตุที่อ้างอิงถึง
รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ต่อไปเป็นอะไรครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๗๕
ตัดคำว่า ทั้งนี้ ออก ตัดคำเดียวครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ขอมาตรา ๗๒ นิดหนึ่ง

ประธาน : หน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

นายคมสัน โพธิ์คง : จริง ๆ มาตรานี้เป็นหลักเรื่องอำนาจอธิปไตยไม่ใช่เป็นของปวงชน
เป็นเรื่องมาจาก มันเลยสะท้อนไปสู่การเป็นหน้าที่ เพราะว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ
พอเป็นของชาติคนมีหน้าที่ทำให้ชาติ รุสโซ่อย่างนั้น ฝรั่งเศสก็เลยวางหลักการเลือกตั้งเป็นหน้าที่
เป็นหน้าที่เขาเอามาจากฝรั่งเศส แล้วไปตีความเรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ ไม่ได้ตีว่าอำนาจอธิปไตย
เป็นของปวงชน ไปตีความว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ หลักการในรัฐธรรมนูญของเราสมัยก่อนจะเขียน
อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชน ไม่เคยเขียนว่าเป็นของปวงชน แต่ว่าเราหลายทฤษฎีไปตีความว่าเป็นของ
ปวงชน เพราะฉะนั้นเวลามีปัญหาเรื่องการตีความว่าเป็นของปวงชนมันก็มีคำถามว่าพระมหากษัตริย์ใช้ได้
อย่างไร คือมาตรา ๓ เดิมเขียนว่ามาจาก ต่อมาพอปี ๒๕๔๐ เปลี่ยนเป็น ของ เสร็จแล้วพอปี ๒๕๕๐ ก็เป็น
ของ ที่นี้การเปลี่ยนปี ๒๕๔๐ ให้เป็นของ มันไม่ได้แก้มาตรานี้ เพราะถ้าเป็นของจริง ๆ โดยทางทฤษฎี
มาตรานี้ต้องเขียนเรื่องเป็นสิทธิ เขียนเป็นหน้าที่ไม่ได้ เพราะว่าเป็นของปวงชน เพราะฉะนั้นต้องเป็นเจ้าของ
สิทธิ แต่ว่าแนวทฤษฎีเรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติมันวางหลักการนี้ว่า อำนาจอธิปไตยทั้งหมดเป็นของ
ชาติ ซึ่งเป็นรัฐ เป็นรวมของประชาชน แต่ไม่ใช่เป็นสิทธิของประชาชนแยกแต่ละคน เพราะฉะนั้นการไปใช้
สิทธิเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนต้องไปทำให้กับประเทศชาติ จึง
วาง

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๘/๔

หลักการว่าสิ่งนี้เป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องทำในฐานะที่เป็นพลเมืองของชาตินั้น เป็นหลักคิดของ
มันอย่างนี้แต่มันไม่มีการอภิปรายเรื่องนี้ มีแต่ขอตัดให้เป็นสิทธิ ที่นี้จะอธิบายอย่างไร เพราะว่า
ที่เขียนก็คือการอธิบายด้วยบท

ประธาน : ผมเรียนถามครับ เรื่องนี้มีอภิปรายในกรรมาธิการยกกว้างไหมครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ไม่มีการอภิปรายในยกกว้างๆ มีแต่การอภิปรายในปี ๒๕๔๐ เรื่องนี้
เยอะมาก คำว่า เป็นหน้าที่ เป็นสิทธิ เพราะมันเปลี่ยนปี ๒๕๔๐ ครั้งแรก แต่มันมีการอภิปรายเลยว่านี่เป็น
หลักเรื่องอธิปไตยเป็นของชาติจึงต้องเขียนอย่างนี้

ประธาน : ไปยกคำอธิบายของปี ๒๕๔๐ มาได้ไหมครับ ปัญหาคือว่าบังเอิญ
ผมไม่ได้ตรวจสอบมาตรานี้ในของปี ๒๕๔๐ ไม่รู้ว่าไปตรวจสอบแล้วไปยกมาได้ไหมครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ไปดูในรายงานการประชุม

ประธาน : ถ้ารายงานการประชุมไปกันใหญ่แล้วครับ คือเขาจะไปค้นไม่ทัน

นายคมสัน โพธิ์คง : ผมเข้าใจว่าค้นไม่ทัน ผมถึงบอกว่าจะเขียนอย่างไรให้เข้าใจ แต่ถ้า
เขียนแค่นี้มันเป็นการอธิบายด้วยบทเฉย ๆ มันไม่สะท้อนหลักว่าทำไมถึงต้องเป็นหน้าที่ เพราะไม่อย่างนั้น
ตีความกันต่อ บังคับให้ประชาชน ที่มันบังคับเพราะว่าหลักกฎหมายมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประธาน : คือของเขาไม่ต้องมาจับใบดำ ใบแดงด้วย ทุกคนต้องเป็นทหาร เราโชคดีที่เกิดเป็นคนไทย เพราะถ้าเกิดเป็นชาวฝรั่งเศสต้องรับใช้ชาติทุกคน เขาเป็นว่าถ้าอย่างนั้นถ้าฉันยาก แต่เรารู้แล้วว่าเป็นอย่างไร จะเขียนไว้ตรงนี้ได้ไหม เขียนไว้ในหมายเหตุก็ได้ เดี่ยวเราผ่านเรื่องนี้ไปก่อน แล้วเดี๋ยวพยายามไปบันทึกตามหลักการนี้ แล้วเดี๋ยวคอยดูอีกครั้งหนึ่งในชั้นกรรมการได้ มาตรา ๗๔ เราพยายามอธิบายหลักการรวมภิบาล ๗ ข้อเข้ามา ต่อไปขอหมวด ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เมื่อสักครู่นี้พูดถึงมาตราอะไรนะครับ มีเพิ่มคำว่า ทั้งนี้ หรือว่าตัดคำว่า ทั้งนี้ ออก

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๗๕

ประธาน : มาตรา ๗๕ ตัดคำว่า ทั้งนี้ ออกใช่ไหมครับ มันมี ๒ เพื่อ พอตัดคำว่า ทั้งนี้ ก็จะมี ๒ เพื่อ ที่นี้หลายท่านอ่านแล้วเห็นว่าได้ใช่ไหม มี ๒ เพื่ออยู่ก็ได้ใช่ไหมครับ ท่านคณิตยืนยันนะครับ ได้ นะครับ ถ้าอย่างนั้นอันนี้เราตัด เพื่อและ ออกไป หมายเหตุก็ไม่มีอะไรใช่ไหม ครั้งที่ ๒๗ ต่อไป มาตรา ๗๕

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ไม่มีแก้ไข เพิ่มเฉพาะหมายเหตุ

ประธาน : ต่อไป มาตรา ๗๗

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : อันนี้มีการแก้ไขเป็น เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศในการปกป้องและคุ้มครองให้เกิดความมั่นคงแก่ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประธาน : มาตรา ๗๗ หน้า ๖๑ รมทช่วยอ่านตัวสีแดงให้ฟังอีกทีหนึ่ง

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : เจตนารมณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศในการปกป้องและคุ้มครองให้เกิดความมั่นคงแก่ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ประธาน : ความมั่นคงแก่ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นคำในตัวบท และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เหตุผลของท่านเจริญผลก็คือควรแก้ไขให้ชัดเจนขึ้น ตกลงว่าที่ให้เกิดขึ้นใหม่ หรือว่าแย่ง คือท่านเปลี่ยนคำว่า ประเทศ เป็น ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คำว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ หายไป มีคำหลายคำหายไป เราเคยอภิปรายกัน แล้วก็ใช้คำให้สั้นที่สุด เพราะว่ามิฉะนั้นแล้วจะเป็นการกล่าวซ้ำตัวบท เราเคยคุยกันแล้ว ผมไม่ทราบว่าจะยืนตามเดิมหรือว่าจะเปลี่ยน จะยืนตามเดิมไหม

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ก็ยืนตามเดิม เพราะไม่อย่างนั้นมันก็มาซ้ำอยู่ข้างล่าง ข้างล่างเอาออกกลายเป็นหัวโตตัวเล็ก

ประธาน : พอดีมีข้างล่างอยู่ด้วย ขอยื่นตามเดิมได้ไหม เป็น เพื่อพัฒนาศักยภาพในการปกป้องและคุ้มครองความมั่นคงของประเทศ เราหาคำรวมมาแล้วคือของประเทศ ยื่นตามเดิมได้ไหมครับ ถ้าไม่แก้ตรงนี้เดี่ยวเหมือนกับรัฐธรรมนูญที่ส่งไปตามบ้านอีก หมายเหตุครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุก็เพิ่มเฉพาะ รายงานการประชุม ครั้งที่ ๒๗ ต่อกไปเลยนะครับ มาตรา ๗๘

ประธาน : เดี่ยวผมเรียนถามท่านอาจารย์คมสัน ท่านจะให้ย้อนกลับไปพิจารณาเรื่องที่ค้างใหม่ ไม่มีนะครับ เดี่ยวผมจะบอกทางที่มาให้พยายามบันทึกเรื่องของอำนาจอธิปไตย เป็นของชาติอะไรต่าง ๆ ตามแนวคิดของชางซา ฮุสโซ่ ต่อกครับ มาตราต่อกไปเลยครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๗๘ ก็เพิ่มจาก หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี อยากให้เพิ่มคำว่า ธรรมนูญบาล ไปด้วย ก็ใช้ทั้ง ๒ คำเลย

ประธาน : ก็ชัดเจน หรือธรรมนูญบาล คำว่า หรือธรรมนูญบาลในข้อ ๓ แล้วก็ข้อ ๔ ลองอ่านข้อ ๓ ข้อ ๔ ให้ฟังหน่อย

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ :

๓. พัฒนาองค์กรและบุคลากรของภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และรัฐวิสาหกิจ ให้มีความสามารถคู่คุณธรรมและจริยธรรม พัฒนาวิธีปฏิบัติราชการโดยยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือธรรมนูญบาล (Good governance) มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน

๔. การจัดระบบงานเพื่อการบริหารสาธารณะต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมนูญบาล (Good governance)

ประธาน : ได้ความที่ไปได้ นะครับ ชัดเจนขึ้น ผ่านได้ ต่อนะครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : เพิ่มหมายเหตุก็เป็น ครั้งที่ ๒๗ ต่อกไปมาตรา ๗๘ เห็นว่าก็ควร น่าจะพูดถึงศาสนาอื่นด้วย ก็เป็น เพื่อกำหนดให้รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น

ประธาน : ความหมายเปลี่ยน ถ้าเพิ่มคำว่า และศาสนาอื่น เข้าไป ความหมายเปลี่ยน คือถ้าเขียนอย่างนี้แสดงว่าให้ความสำคัญเท่ากัน แต่ว่าเราไม่ใช่ เราต้องการเน้นศาสนาพุทธ ที่เคยคุยกันไว้ เคยคุยกันไว้ในแนวนี้ เราเน้นศาสนาพุทธ เสร็จแล้วศาสนาอื่นอยู่ในข้อ ๑ อยู่แล้ว ไม่รู้ว่าเราเขียนไว้แล้ว อยู่ในข้อ ๑ เขียนอธิบายอยู่แล้วในข้อ ๑ เจตนารมณ์ใหญ่เราเน้นศาสนาพุทธ ความหมายเปลี่ยนนี้ ที่นี้จะทำอย่างไรครับ

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายคมสัน โพธิ์คง : ในบันทึกของปี ๒๕๔๐ ที่อาจารย์มนตรีทำ มันมีการเขียนเรื่อง พุทธศาสนา แล้วมันก็โยงกับลักษณะของมาตรา ๗๙ คืออันนั้นเขาพยายามใส่ในมาตรา ๕ แต่ว่า ทั้งนี้ถ้าสมมุติเขาพยายามจะใส่มาตรา ๒ ใส่มาตรา ๕ ว่าศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประชาชน ไม่ว่าเหล่ากำเนิดหรือศาสนาโดยอมได้รับการคุ้มครองเท่าเทียมกัน ไปใส่ตรงนั้น ก็มีการอภิปรายคำนี้ ไข่เยอะ โดยบอกว่าการบัญญัติเรื่องศาสนาประจำชาติ หลายประเทศเขาไม่ได้เขียนไว้ตรง แต่เขามีกลวิธี ในการทำให้เข้าใจว่าศาสนาใดเป็นศาสนาประจำชาติ ด้วยการไปเขียนในเรื่องของพระมหากษัตริย์ต้อง เป็นพุทธมามกะ หรือวางหลักการในการคุ้มครองส่งเสริมศาสนาอื่นในลักษณะที่มาก่อน ลักษณะเช่นนี้ เขียนได้ แต่ว่าเวลาเข้าสภาร่างรัฐธรรมนูญโดนยำแน่เลย แต่ว่าไปเขียนในเรื่องของพระมหากษัตริย์ได้ อันนั้นไปเขียนเพิ่มตรงนั้นได้ ที่ตีก็ให้ดูในมาตรา ๕ เอาเหตุผลตรงนั้นมาเติมตรงนี้น้อยให้เขาเห็น ส่วนอันนี้ก็หลักการที่จะวางหลักการที่เป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยนับถือมาช้านาน เสมือนเป็น ศาสนาประจำชาติ เติมไปอีกชนิดหนึ่งก็ได้ -----

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๐/๑

จริง ๆ เป็นกุศโลบายในการบัญญัติกฎหมาย แล้วเราจะต้องอธิบายว่าเป็นกุศโลบายในการบัญญัติกฎหมาย วางบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนที่มีความนับถือศาสนาร่วมกัน ไว้ในวรรคสองก็ได้ ข้อ ๒ ครั้น แล้วในวรรค เป็นการวางกุศโลบายหรือกลวิธีเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ เป็นกุศโลบายหรือไม่ก็เป็นกลวิธีที่จะทำให้คนที่มีความนับถือศาสนาแตกต่างกันนั้นสมานฉันท์ซึ่งกัน และกัน ไม่รู้จะใช้คำอย่างไร

ประธาน : คือนับถือมาช้านาน แล้วก็ต่อว่าเสมือนเป็นศาสนาประจำชาตินี้ก็ได้อยู่แล้ว นี่ครับ ผมคิดว่าดีนะครับ ที่นี้พยายามพูดเรื่องกุศโลบายว่าจะพูดอย่างไร จะเป็นข้อใหม่ หรือว่าจะพูดต่อเชิญท่านประโชชน์ครับ

นายประโชชน์ สภาวสุ : คือผมสวมวิญญาณของคนซึ่งนับถือศาสนาอิสลามแล้วก็มาอ่าน เขียนว่า เสมือนเป็นศาสนาประจำชาติ เขียนเอาไว้ แล้วก็บอกว่าวิธีการเขียนนี้เป็นกุศโลบายเพื่อจะสมานฉันท์ ผมว่าใช่ ผมยิ่งงงใหญ่เลย เอาแบบมาเขียนตรงนี้

ประธาน : เติมคำเดียวดีกว่าใช่ไหมครับว่า เสมือนเป็นศาสนาประจำชาติ ได้ไหมครับ

นายประโชชน์ สภาวสุ : ถ้าอย่างนั้นยังดีเสียกว่าที่จะมาบอกด้วยว่า วิธีการเขียนให้สมานฉันท์

ประธาน : ท่านประโชชน์ได้พูดแล้วใช่ไหมครับว่า ตอกย้ำเข้าไปอีก เพราะฉะนั้นไม่ควรตอกย้ำ ถ้าอย่างนั้นผมขออนุญาตเรียนปรึกษาครับ แล้วในย่อหน้าที่ ๑ จะเติมคำว่า และศาสนาอื่นหรือไม่ครับ ผมเป็นห่วงว่าเติมเข้าไปแล้วทำให้น้ำหนักเปลี่ยน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ตรงนี้นะครับ ผมมองดูว่าถ้าเราเติมข้างบน ทำให้ Tone ของศาสนาพุทธลดลง เรามาเติมข้างล่างก็กลับคืนเหมือนเราไม่เติม แต่ถ้าเราไม่เติมข้างบน เราก็ไม่ควรจะเติมข้างล่าง เพราะฉะนั้นผมมีความรู้สึกว่า ถ้าเกิดจะคงเดิมหรือเติมก็เติมต้องทั้งข้างบนข้างล่าง เพราะถ้าอ่านนะครับ ความจริงเขาก็เขียนแฝงเอาไว้ ถึงแม้เขาจะใช้คำอยู่ในประโยคเดียวกัน เขานับพุทธศาสนา เขาไม่ได้ใช้คำว่า ทุกศาสนา เขานับว่าพุทธศาสนา แล้วเขาก็มา Tone down ลงหน่อย และศาสนาอื่นใช่ไหมครับ เพราะฉะนั้นก็เท่ากับว่าเขาเขียนซ่อนไว้จริง ๆ เพื่อจะได้ให้เห็นว่า เน้นเรื่องพุทธศาสนาและศาสนาอื่นเข้ามารวมอยู่ด้วย

นายคมสัน โพธิ์คง : เห็นด้วยครับ แต่ว่าต้องซ่อนเจตนารมณ์อีกชั้นหนึ่งเข้าไป เพื่อไม่ให้เกิดพ้ออ่านจับเกิดสะกิดหัวใจ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เพราะฉะนั้นผมว่าถ้าเกิดเติมคำว่า และศาสนาอื่น เขาดู Highlight ว่ารวมทั้งศาสนาอื่นด้วย ก็จบแล้ว พอมาซ่อนข้างล่างว่าเสมือนเป็นประชาชาติ แต่เรายังต้องดูแลคนอื่น ๆ เป็นพวก เป็นญาติกัน ลักษณะนี้ผมว่าดี

นายคมสัน โพธิ์คง : แยกข้อได้ใหม่ คำว่า ส่วนศาสนาอื่น ขึ้นเป็นอีกข้อหนึ่งได้ใหม่ บอกว่าภายใต้หลักการคุ้มครองตามมาตรา ๕ รัฐเองก็ต้องให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองและอุปถัมภ์ศาสนาอื่นด้วย ได้ใหม่ครับ ตามมาตรา ๕ เมื่อสักครู่

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : ขออนุญาตนะครับ ถ้าเผื่อผมเป็นศาสนาอิสลาม ผมคิดว่าอยู่ในข้อ ๑ ด้วยกันมันจะศักดิ์ศรีเสมอกัน แต่พอเราแยกข้อปั๊บ เขามีความรู้สึกว่าเขามาเป็น ๒ รองจาก ๑ เพราะเราพูดถึง ๑ คือพุทธ ผมขออนุญาตกลับไปเป็นข้อเดียวกันได้ใหม่ครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : ถ้าอย่างนั้นเติมคำว่า และ ภายใต้หลักการคุ้มครองประชาชนชาวไทยตามมาตรา ๕

ประธาน : ตัดคำว่า ส่วน ออก รัฐบาล ตัดคำว่า ก็ ออก รัฐบาลต้องให้ความสำคัญและคุ้มครองเช่นเดียวกับพระพุทธศาสนา ตกลงการที่เรากล่าวถึงพระพุทธศาสนา แล้วอันอื่นเป็นศาสนาอื่นนี้ ถือว่าได้ให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาไว้เป็นพิเศษ ยิ่งกว่าศาสนาอื่นแล้วใช่ไหมครับ ถ้าได้ก็ผ่านได้

นายคมสัน โพธิ์คง : เพิ่มนิดหนึ่ง อุปถัมภ์แล้วก็ตัด และ ออก หลังคุ้มครองวันวรรค และ ให้ความสำคัญ เพิ่มมิตรขึ้นอีกหน่อย

ประธาน : หลายท่านกำลังดูอยู่ ตกลงว่าจะเอาตามนี้ โอ.เค. ใหม่ครับ ผ่านนะครับ

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ก็เพิ่มเป็น รายงานการประชุมครั้งที่ ๒๗ และครั้งที่ ๓๗ นะครับ มาตรา ๔๐ มีแก้ไขนะครับ

มาตรา ๔๐ เจตนาธรรมณ์ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายอันสำคัญของรัฐในการพัฒนาสังคม การศึกษา การสาธารณสุข และวัฒนธรรมของชาติ เพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผมอยากให้ตัดคำว่า แนวทาง ออก แล้วให้เขียนไปว่า เป็นนโยบายอันสำคัญของรัฐ

ประธาน : เพื่อกำหนดเป็นนโยบายอันสำคัญของรัฐ และเติมตรงท้ายของชาติเพื่อเป็นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ในเรื่องคน โอ.เค. นะครับ คงไปได้ครับ ทีนี้ผมขออนุญาต (๑) (๒) (๓) มีให้แก้ไขไหมครับ ผมจะมีข้อเสนอข้อ ๔ คือข้อ ๔ ในที่ประชุมคณะกรรมการได้มีการกล่าวถึงส่วนนี้ อยากจะให้เขียน พอดีผมไม่ได้ร่างมา ท่านเดโช สนวนานนท์ ท่านต้องการให้เน้นตรงนี้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน ๔ อย่างนี้ ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ไม่ให้มีสิทธิพิเศษ ให้มีสิทธิเทียบเท่ากันในการจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะอาศัยอ้างเรื่องการถ่ายโอนการศึกษาไม่ได้ อันนี้ประการที่ ๑

ประการที่ ๒ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะฉะนั้นไม่ใช่เรื่องที่จะไปแข่งขันกัน ต้องจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานและคุณภาพเดียวกัน ไม่ใช่แข่งขันกัน เพราะฉะนั้นจึงไม่เกี่ยวกับ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประภาลักษณ์ ๑๐/๓

หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษา แล้วอธิบายไปอีก จะใส่หรือไม่ใส่ก็ได้ นะครับว่า ในประเทศ
สหรัฐอเมริกาเป็นระบบสหพันธรัฐ Federal แต่ประเทศไทยเป็นเอกรัฐ เป็น Unitary State นี่นะครับ
เพราะฉะนั้นจะจัดกระจายไม่ได้ จะกระทบความมั่นคงของรัฐ ตรงนี้อาจจะให้ขยายความ เพราะดู
เหมือนว่าข้อ ๔ เขียนสั้นไป แล้วก็มองไม่เห็นเจตนารมณ์ชัดเจน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ถ้าอย่างนั้นเริ่มต้นข้อ ๔ ศาสนาและเอกชน ให้ติดกันนะครับ
เพราะขยายคำว่า องค์การ แล้วหลังจากนั้นจะแทรกตรงไหน อาจารย์ลองแทรกก่อนใหม่ครับ แทรกตัวแดง
ก่อนจะได้รู้

ประธาน : จะเติมอย่างนี้ได้ใหม่ครับว่า เติมข้างท้ายว่า ทั้งนี้โดยมีนัย ๒ ประการ
ประการที่ ๑ แล้วก็เขียนไป และประการที่ ๒ จะยาวขึ้น ตรงนี้ให้ยาวขึ้นได้ใหม่ครับ ผมขออนุญาตทวนอีกที
นะครับ ทั้งนี้โดยมีนัย ๒ ประการ ประการที่ ๑ ต่อไปเลยครับในข้อ ๔ ให้อันนี้ยาวขึ้น ทั้งนี้โดยมีนัย
๒ ประการคือ ประการที่ ๑ ๔ อย่างนี้ Copy ลงไปนะครับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์การ
ทางศาสนาและเอกชน องค์การทั้งสิ้นให้มีฐานะเทียบเท่ากันในกลุ่มเดียวกัน และมีได้มุ่งหมายให้องค์กรใด
องค์กรหนึ่งมีสิทธิพิเศษยิ่งกว่าองค์กรอื่น เว้นวรรค หากแต่

นายคมสัน โภธิคง : อาจารย์ครับสักครู่นะครับ บันทึกตามอาจารย์เดโชไม่ได้ นะครับ
ความเห็นท่านคนเดียววันนั้น ไม่ใช่เจตนารมณ์ ที่ท่านพูดเมื่อวานนี้ เพราะว่าหลายคนก็ไม่ได้เห็น
ตามท่านนะครับที่ท่านจะเอา เมื่อวานนี้ผมไม่ได้ขัดเพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สสร. ที่มาจาก
อปท. เขาต้องการจัดเอง เพียงแต่ว่าเรื่องของการขัดแย้งนี้หลีกเลี่ยงที่จะพูดขัดแย้งกันเรื่องนี้ ถ้าบันทึกตามที่
อาจารย์เดโชมันจะไปมัดคนอื่นเขา ซึ่งผมคิดว่าต้องระวัง มันไม่ดีนะครับ ไปถึงนี้จะโดนรื้อในสภา
อุตุลุตเลยละเรื่องนี้ กทม. เขาจัดถึงมหาวิทยาลัยแล้วนะครับ พรบ. เขาเข้าแล้ว มหาวิทยาลัยของ กทม.
เขาจัดแล้ว แล้วจริง ๆ การศึกษานี้คนกระทรวงเขายอมรับเอง ความจริงตอนนี้หลายแห่งท้องถิ่นเขาจัดได้
ดีกว่า ไม่ยอมรับเท่านั้นเอง นี่คือปัญหา วันก่อนผมก็ไปสภาการศึกษา เขาบอกว่าคนในวงการศึกษาด้วยกัน
เราเหมือนเกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง ไม่อยากให้เขาจัด แต่ตัวเองจะเอาเงินเขา ขอรับการ
อุดหนุนเขาอย่างนั้นอย่างนี้ตลอด เมื่อวานนี้ที่อาจารย์เดโชพูดนั้นผมไม่อยากจะขัด เพราะว่าถ้าขัดแล้ว
เรื่องยาว เมื่อวานก็ยาวพอแล้ว เพียงแต่ที่ประชุมเขาไม่ได้พูดอย่างที่อาจารย์เดโชว่านะครับ

ประธาน : ผมเข้าใจครับ คือทุกคนเขากลัวเรื่องถ่ายโอน แต่ถ้าเป็นการจัด เหมือนกับไม่ใช่
เรื่องถ่ายโอน แต่ว่าจัดขึ้นใหม่ ที่นี้ไม่รู้ว่ามันสอดคล้องกันหรือไม่

นายคมสัน โภธิคง : ไม่ได้พูดประเด็นเรื่องการถ่ายโอนด้วยซ้ำไป ต้องไปเช็คให้ดี ถ้าใส่
แล้วเข้าสภาเดียวเป็นเรื่อง ผมกลัวเท่านั้นแหละ ยิ่งเขียนห้ามถ่ายโอน พวกที่มาจากท้องถิ่นเขาเล่นตายเลย

คณะกรรมการบริหารพื้นที่กเจตนาธรรมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๐/๔

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : คือผมเสนอว่าให้อาจารย์สมเกียรติช่วยพูดไปก่อน เพราะเข้าใจ
ว่าเป็นอย่างนั้น แต่ถ้าเผื่อไม่ได้เป็นอย่างนั้น ไม่ใส่ไม่ผิด แต่ถ้าใส่แล้วอาจจะผิด

- ๑๑/๑

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เพราะฉะนั้นถ้าจะไม่ได้ไม่ต้องตอบประธานให้ได้ แต่ถ้าใส่ของประธานไปตอบสภา ถ้าไม่ใส่ของประธาน ก็ต้องเอารายงานการประชุมมายืนยันว่า ประเด็นเรื่องการถ่ายโอนเขาไม่ได้พูดกัน จริง ๆ เขาไม่ได้พูดกัน พูดใหม่ ดูรายงานการประชุมพูดว่าอย่างไร มีบางคนมีข้อเสนอไม่ให้ถ่ายโอน แล้วออกมาเป็นอย่างไร เขาก็ไม่ได้มีการใส่เรื่องนั้น คนอื่นเขาไม่เอา มันเป็นความเห็นบางคน ที่นี้ถ้าจะเอาความเห็นบางคน มาบอกเป็นเจตนารมณ์ว่าห้ามถ่ายโอนไม่ได้แบบนี้

ประธาน : มันมีกฎหมายกระจายอำนาจอยู่ แล้วเขาก็ดำเนินการกันมาเป็นนโยบาย รัฐบาลบางชุดด้วยซ้ำ แล้วก็เปลี่ยนรัฐบาลอะไรไป แล้วอันนี้เป็นประเด็นเรื่องรัฐธรรมนูญ เรื่องพวกนี้ ผมก็เห็น เพราะว่ามีคนหลายคนที่เขาจับเรื่องท้องถิ่นกันอยู่

นายคมสัน โพธิ์คง : เพราะว่าตอนนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะระดับ อบจ. กับเทศบาล เขาขยับตัวจะทำเรื่องนี้ แล้วก็มีการถ่ายโอนจริง ๆ ไม่ได้หมายความว่าทั้งหมดไม่ถ่าย มีบางโรงเรียนเขาอยากจะทำ แต่ว่าพวกส่วนใหญ่ไม่ยอมให้ไป ก็มี ไม่ใช่ไม่มี ปัญหาคือไม่ใช่เรื่อง อะไรหรอก อันนี้ไม่พูดกันให้ตรงก็คือสถานภาพของคนที่เป็นปัญหา ไม่ใช่ปัญหาว่าเขาจัดไม่ได้ ปัญหา คือสถานภาพของคนเป็นครูที่เคยเป็นข้าราชการในกระทรวงจะต้องไปเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น อันนั้น เขารับไม่ได้ คือตรงจุดนั้นมากกว่า เพราะฉะนั้นประเด็นไม่ใช่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาเลย ประเด็น อยู่ที่ตัวสถานะของคนอย่างเดียว เหมือนเรื่องของการออกนอกระบบ ประเด็นใหญ่ที่ตอบกันไม่ได้คือ สถานะของคน อย่างเป็นทางการจะจัดเลวลง ไม่ใช่เรื่องจริงเลย เพราะทุกวันนี้บอกว่าค่าเล่าเรียน แพง จุฬาก็แพงโดยไม่ต้องออกนอกระบบ เยอะอยู่

ประธาน : มันมีปัญหที่ซับซ้อน เพราะเป็นเรื่องคน หมายถึงว่ามีกรณีการอภิปรายในการ ประชุม สสร. ครั้งที่เท่าไร หรือหมายถึงทำข้อนั้นว่า ทั้งนี้ได้มีการอภิปรายอย่างนี้ ใช้คำว่า อภิปราย ได้ใหม่ เพราะไม่ได้บอกว่าเป็นมติว่าให้ไปบันทึกหรือให้อะไร แต่เราแค่กล่าวถึง บันทึกได้ใช้ใหม่ว่ามีสิทธิ เท่าเทียมกันในการจัดการศึกษา ๔ อย่างนี้ แล้วไม่ต้องเขียนต่อ มีสิทธิเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษา แล้วก็มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำนองนี้ ก็จะเป็นการอภิปรายในแง่บวก ไม่ได้ไปตัดสิทธิใครด้วย ได้ใหม่ครับ ขึ้นต้นว่า ในการประชุมสภาว่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗ ได้มีการอภิปราย หรือไม่ก็ไปต่อทำย ข้อ ๒ ได้ใหม่ ทั้งนี้ในการประชุมดังกล่าวได้มีการอภิปราย มีสิทธิเท่าเทียมกันหรือมีฐานะเท่าเทียมกัน มีสิทธิเท่าเทียมกันในการจัดการศึกษา เราบันทึกเท่านี้ได้ใหม่ อย่างน้อยบันทึกไว้ ตรงนี้ได้ อย่างนี้ ที่นี้ผมขออนุญาตเอาเรื่องการศึกษามาให้จบ ขออนุญาตย้อนกลับไปที่มาตรา ๔๙ นิดเดียว คือผมจะไม่ ยกตัวอย่างเรื่องเขาเข้ามาสอบถามเข้าเห็นคาเบรียล แต่ว่าจะมีขอเติมอันหนึ่ง ผมจดไว้หมดเลย ได้แล้วใช่ไหม มาตรา ๔๙ ที่นี้ย่อหน้าตัวดำไม่เติมไม่อะไร แต่ว่าย่อหน้าที่ ๒ ย่อหน้าที่ว่า บุคคลย่อมได้รับหลักประกัน การศึกษา เดิมว่า ในฐานะที่เป็นสิทธิ ไม่ใช่เป็นเรื่องของหน้าที่อย่างที่เคยกำหนดไว้แต่เดิมแต่อย่างใด

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ผมทวนอีกครั้งหนึ่ง อ่านทั้งหมดเลย บุคคลย่อมได้รับหลักประกันด้านการศึกษาในฐานะที่เป็น “สิทธิ” ไม่ใช่เป็นเรื่องของ “หน้าที่” อย่างที่เคยกำหนดไว้แต่เดิมแต่อย่างไร เดิมอย่างนี้ได้ไหมครับ เดิมมันเป็นหน้าที่ ต่อมาหลังให้เป็นเรื่องสิทธิ ไม่รู้ว่าเดิมอย่างนี้ชัดขึ้นไหม ดูเหมือนว่าในที่ประชุมมีการอภิปรายและอยากให้เขียนตรงนี้ ไม่รู้ว่าจะขัดกับเจตนารมณ์หรือไม่ ขอเติมได้ไหม

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เขาใช้คำว่า เลือกรับการศึกษา มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ผู้ปกครองไม่ให้เด็กไปเรียน

นายคมสัน โพธิ์คง : ไม่ได้ มีความผิด คืออย่างนี้สิทธิที่จะเลือกเรียนแบบไหนเป็นสิทธิ จะเลือกเรียนมัธยม แต่มีหน้าที่ต้องเรียน เหมือนหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือการใช้สิทธิ เป็นสิทธิ แต่มีหน้าที่ไปใช้สิทธิ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : อย่างนี้ได้ไหม เพราะว่าผมกลัวคำว่า แต่ไม่ใช่หน้าที่ เดียว ผู้ปกครองเข้าใจผิดคิดว่าไม่มีหน้าที่ต้องส่งไปเรียนแล้ว

นายคมสัน โพธิ์คง : ยังเป็นหน้าที่อยู่ บังคับนะครับ คืออย่างนี้ สิทธิที่ว่านี้มันมีอยู่ แต่รัฐบังคับว่าเป็นหน้าที่ต้องไปรับสิทธิ หรือไปใช้สิทธิ แต่สิทธิจะเลือกอย่างหนึ่งอย่างใดมีสิทธิที่จะเลือก

ประธาน : อันนี้ผมก็ต้องยอม เพียงแต่เสนอ เพราะว่ากลัวว่าจะตกลง ในเมื่อถ้าหากว่าคงต้องเชื่อท่านอาจารย์คมสันอยู่แล้ว เพราะว่าท่านอยู่ในที่ประชุม สสร. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ใช่ ของเดิมก็ได้ความหมายอยู่

นายคมสัน โพธิ์คง : ท่านคณิต อยู่ในมาตรา ๗๓ บุคคลมีหน้าที่รับการศึกษาอบรม แต่ว่าการเลือกอบรมแบบไหนอะไรก็แล้วแต่นั้นเป็นสิทธิ แต่ว่าคุณมีหน้าที่ไปรับการอบรม รับการศึกษาอบรมให้ได้แล้วกัน

ประธาน : ไม่อย่างนั้นอย่างนี้ว่า นอกจากจะเป็นหน้าที่ตามมาตรา ๗๓ ยังเป็นสิทธิตามมาตรา ๔๙ และเขียนไว้ในช่องหมายเหตุแทนจะได้ไหม เพราะดูเหมือนว่าความหมายมันผิดเพี้ยนไป ขอลบตรงนั้นออกจากรายชื่อเจตนารมณ์ตัวรอง แล้วก็ไปเติมหมายเหตุ ผมขออนุญาตดูนิดหนึ่งว่า บุคคลนั้นมีหน้าที่ในการรับการศึกษาตามมาตรา ๗๓ แต่มีสิทธิเลือกรับการศึกษาตามมาตรา ๔๙ นี้จะได้ไหมครับ

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ดีครับ สั้นและกระชับดี

ประธาน : ได้นะครับ ขอบพระคุณที่กรุณาให้ย้อนกลับมา ผมไม่รู้ว่าวันนี้เราจะเอาถึงมาตราไหน

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๒/๑

ประธาน : ย้อนกลับมาจะเป็นมาตราอะไรครับ คือไม่ใช่นั้นมันต้องขึ้นส่วนที่ ๕
แนวนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม แต่ที่ผมไม่ทราบว่าจะพิจารณาต่อหรือไม่ครับ
ขออนุญาตหารือ

นายคมสัน โพธิ์คง : ไม่รู้ต่อไม่ต่อ แต่ผมอ่านแล้วผมมีปัญหา ใน (๕) รัฐบาลต้อง
ดำเนินการดังนี้ (๕) หน้า ๖๗ มาตรา ๘๑ ที่บอกองค์กฤษฎีกาพัฒนาและปฏิรูปกฎหมาย ทั้งกฎหมาย
ภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศเราพัฒนาได้หรือเปล่า

ประธาน : อย่างนั้นตัดออกนะครับ ตัดคำว่า ทั้งกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่าง
ประเทศออกนะครับ

นายประโกชฌ์ สภาวสุ : เราเสนอแล้วทางของเราได้ใช้ใหม่ครับอาจารย์
แนวทางการพัฒนาของเราเอง

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : กำหนดแนวทางการพัฒนากฎหมายระหว่างประเทศ

นายคมสัน โพธิ์คง : มันไม่ใช่ เราบอกว่าองค์กฤษฎีกาในการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมาย
มันรวมถึงการปฏิรูปด้วย ในแง่กฎหมายระหว่างประเทศองค์กฤษฎีกามันไปปฏิรูปไม่ได้ เพราะว่ามันเป็นเรื่อง
ข้อตกลงระหว่างรัฐใช้ใหม่ครับ

ประธาน : เปลี่ยนเป็น ของประเทศ ได้ใหม่ครับ หรือว่าไม่ต้องของประเทศเลย
ผมเรียนหารือครับ กฎหมายเฉย ๆ นะครับ เพราะฉะนั้นตัดคำว่า ทั้งกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่าง
ประเทศ ออก ขอบพระคุณครับ ที่นี้ไม่ทราบว่าครั้งหน้ามีอะไรให้แก้หรือเปล่า รวมทั้ง
หรือว่า โดยมีหน้าที่ตรวจสอบ

นายคมสัน โพธิ์คง : หน้าที่มีมันคือพัฒนาปฏิรูปกฎหมาย ควรมีกฎหมายหรือเปล่า Center
ของ Law reform Commission หลายเรื่อง ในอังกฤษมันก็ขึ้นที่หน้าอาจารย์ ยกตัวอย่างเช่น เรื่อง Public
participation มันก็วางหลักการแล้วก็มี Paper มาแล้วสุดท้ายก็นำไปสู่กฎหมาย Public participation หรือ
หลาย ๆ เรื่อง

นายคณิต วัลยะเพ็ชร์ : โดยมีหน้าที่ตรวจสอบ ก็ได้ เพราะกว่าจะพัฒนา ปฏิรูป
เราต้องตรวจสอบ

นายคมสัน โพธิ์คง : ผมไปดูถ้อยคำของศาลของประธาน สสร. ท่านใช้คำว่า
และ ๒ ครั้งในประโยคเดียวกันได้ ดังนั้นถ้าโดยมันจะล้อหรือเปล่าครับ ใช้คำว่า และ ซ้ำได้ใหม่ครับ
ท่านเป็นนายกสภามาคนักเขียนอะไรด้วยไม่ใช่หรือครับ คำว่ามีหน้าที่เอาออกเลยใหม่ และตรวจสอบ
เลยได้ใหม่ มันก็จะจัดให้มืองค์กฤษฎีกาในการพัฒนาและปฏิรูปกฎหมายและตรวจสอบกฎหมาย

คณะอนุกรรมการบ้านที่กเจตนารมณ
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณ ๑๒/๒

ต่าง ๆ ว่า คำว่ามีบทบัญญัติขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เลย
ได้ใหม่

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ถ้าอย่างนั้น พัฒนา ปฎิรูปกฎหมายและตรวจสอบ จัดให้มีองค์กร
อิสระในการพัฒนา ปฎิรูปกฎหมายและตรวจสอบกฎหมายต่าง ๆ

ประธาน : มันจะดูแปลกใหม่ครับ เพราะว่ามันควรจะเป็นว่า พัฒนาและปฎิรูปกฎหมาย
เชื่อมไปอันหนึ่ง แล้วค่อยเอาคำว่า และ มาเชื่อมอีกทีหนึ่ง ตกลงว่า และตรวจสอบกฎหมายต่าง ๆ ว่าขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ใช่ไหมครับ โดยให้นักกฎหมายจากภาคส่วนต่าง ๆ มีส่วนร่วมอย่าง
กว้างขวาง โอ.เค. นะครับ ที่นี้ข้างหน้าไม่รู้ว่า มีข้อเสนอให้แก้ไขอะไรไหมครับ
ไม่มีใช่ไหมครับ แล้วหมายเหตุ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : เพิ่มการประชุมครั้งที่ ๒๗ เข้าไป

ประธาน : วันนี้จะขออนุญาตหารือว่าเราจะประชุมถึงกี่โมงครับ แต่ว่าท่านอาจารย์คม
สันสละเวลามาแล้ว เขาถึง ๒๐.๐๐ นาฬิกา โอ.เค. นะครับ เชิญต่อเลยครับ

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๘๒ ในเจตนารมณเพิ่มเติมว่า เพื่อผลประโยชน์และ
ความมั่นคงของชาติต่อไปด้วยครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : หลักความร่วมมือนานาชาติ อย่างเช่น หลักความเสมอภาคหรือ
หลักต่างตอบแทน หรือหลักปฏิบัติ เขาใช้หลักต่างตอบแทนแต่ไม่ใช่หลักความเสมอภาค

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เรื่องต่างตอบแทน กฎหมายภายในเขาจะต้องมีเยี่ยง

นายคมสัน โพธิ์คง : เยี่ยงคนชาติ หลักเขียนได้ดิ้นะครับ กฎหมายระหว่างประเทศ
ต้องพูดให้ตรงไม่ใช่เรื่องความเสมอภาค หลักความเสมอภาคเรื่องกฎหมายภายใน แต่ว่าของต่างประเทศเขา
เป็นหลักต่างตอบแทน

นายณพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตราของปี ๒๕๔๐ รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานา
ประเทศและพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ใช้หลักของเขาดีกว่า เขาไม่รู้ว่าเรื่องความเสมอภาค
คืออะไร และปฏิบัติต่อกันเยี่ยงชนชาติ

ประธาน : ที่อยู่บนจอ นั้นแก้ตามท่านคณิตอยู่ใช่ไหมครับ ด้วยความร่วมมือกับนานา
ประเทศด้วยหลักแห่งความเสมอภาค และความชัดเจน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : และความชัดเจน อาจจะไม่ต้องก็ได้

ประธาน : ผมสงสัยว่า และความชัดเจน มาจากไหน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : แล้วหลักความเสมอภาคต้องไปดูแล้วว่ามีหลักใหม่ เพราะ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะที่ ๑๒/๓

อย่าง พรบ. ดิขสิทธิ์ ถ้ากฎหมายเราคุ้มครองเขา แต่เขาไม่คุ้มครองเรา ตัดคำว่า และความชัดเจน
ก็ได้ เพราะว่าเกิน

ประธาน : หลักต่างตอบแทนต้องพูดใหม่ครับ หรือถ้อยที่ถ้อยปฏิบัติมันมีคำของ
มันอยู่

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายคมสัน โพธิ์คง : แทบจะไม่มีเลย เพราะว่าคนส่วนใหญ่เขาจะมองเรื่องใกล้ตัว จะมีคนที่พูดเรื่องก็คุณพิสิฐกับคุณสุพจน์ ไข่มุกต์ ๒ คน

ประธาน : จะเติม หลักต่างตอบแทนเยี่ยงคนชาติ หรือหลักถ้อยที่ถ้อยประติบัติ ไม่ใช่ ปฏิบัติ คืออันไหนคนเข้าใจมากกว่าใช้อันนั้น ถ้อยที่ถ้อยประติบัติก็ไม่รู้จะเข้าใจหรือเปล่า

นายคมสัน โพธิ์คง : เจตนารมณ์นี้ คนที่จะใช้เจตนารมณ์ชาวบ้านใช้ไม่เยอะหรืออก ต้องเป็นคนที่เรียนศึกษาเรื่องนี้ คือคำบางอย่างถ้าจะอธิบายให้ชาวบ้านเขียนเป็นหน้า ๆ อย่างหลัก ความเสมอภาคชาวบ้านเขาตั้งคำถามอะไรคือเสมอภาค อธิบายไม่ได้ก็เลยเขียน

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : อาจารย์เติมคำว่า ถ้อยที่ถ้อยประติบัติตามพันธกรณี

ประธาน : คือเราไปเติมตรงนั้นหรือครับ หรือว่าเป็นคำอีกคำหนึ่งแทรกก่อนคำว่า ทั้งต้องถือตามพันธกรณี ในความร่วมมือหลักความเสมอภาคและหลักถ้อยที่ถ้อยประติบัติ แล้วก็ทั้ง ต้องถือตามพันธกรณี ไม่ใช่ไปแทรกไว้ตรงนั้น ถ้ามันเป็นหลักเดียวกันเราบอกว่า หรือหลักต่างตอบแทน เยี่ยงคนชาติได้ไหม

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ได้ ชัดเจนขึ้น อย่างนั้นติดกันเลยครับ

ประธาน : หรือหลักต่างตอบแทนเยี่ยงคนชาติ ต่อไปดูหมายเหตุ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : หมายเหตุ เพิ่มเป็นรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗

ประธาน : ได้นะครับ ส่วนที่ ๗ แนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ เชิญครับ

นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๘๓ ก็เพิ่มเฉพาะหมายเหตุในข้อ ๒ เป็น รายงาน การประชุม ครั้งที่ ๒๗

นายคมสัน โพธิ์คง : มาตรา ๘๓ สรุปแค่นี้ใช่ไหม ในรายงานการประชุมเขาพูดกัน ยาวเลยนะ

ประธาน : เราเคยบอกว่ให้ไปเอาที่ดี ๆ ที่คนเขียนดี ๆ อย่างเช่น ของดอกเตอร์สมเกียรติ อ่อนนิมิต ที่นี้เรายังไม่มีใช่ไหม จะได้ไปหามาแปะอีกทีหนึ่ง หลักเศรษฐกิจพอเพียง

นายคมสัน โพธิ์คง : เพราะว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการตัด พยายามจะตัดอันนี้ ไปเติมอีกอันหนึ่ง แล้วก็อภิปรายกันยาวมากเรื่องนี้ อธิบายหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผมเข้าใจว่ามันมีการ พูดนะ เป็นเรื่องวิถีชีวิต หลักการดำรงชีวิตของประชาชน คุณอภิชาติ ด่ำดี หรือคุณสวิง แถว ๆ นั้น ๒ คน จะพูดค่อนข้างดี

ประธาน : ถ้าอย่างนั้นก็เอา ๒ ท่านมาประมวลแล้วรวมเขียนเอาไว้ดีกว่า คุณอภิชาติ ด่ำดี คุณสวิง ได้นะครับ ต่อไปหมายเหตุก็เติมเข้าไปใช่ไหม ต่อไปมาตรา ๘๔

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : มาตรา ๘๔ ในส่วนเจตนารมณ์ ก็เปลี่ยนจาก แนวทาง เป็น นโยบายที่รัฐต้องนำไปใช้เช่นกัน

ประธาน : แก่ตามที่เสนอได้เนะครับ กำหนดเป็นนโยบายที่รัฐบาลต้องนำไปใช้เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แล้วก็ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ยาวมาก ๑๔ ข้อครับ ตรง (๘) คืออะไร ช่วยอธิบายหน่อย

นายพนรัตน์ วิจิตรพันธุ์ : ใน (๘) ที่ได้เพิ่มให้ ส่งเสริมให้มีสภาเกษตรกรซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพของเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาหอการค้า มีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

นายคมสัน โพธิ์คง : เป็นองค์กรที่รวมกลุ่มอาชีพ เป็นองค์กรของการรวมกลุ่มอาชีพของผู้เป็นเกษตรกร ไม่ใช่เพื่อให้สอดคล้อง ในลักษณะเช่นเดียวกับการรวมกลุ่มของสภาหอการค้า หรือสภาอุตสาหกรรม ตอนนี้นำเสนอกฎหมายสภาเกษตรกร เอาหน่วยราชการไปนั่งอยู่ก่อน เพิ่งเสนอเข้ามา

ประธาน : ตัดคำว่า เพื่อให้สอดคล้องกับ ข้างหลังตัดออก ที่นี้ข้างหน้า เป็นองค์กรของการรวมกลุ่ม

นายคมสัน โพธิ์คง : เอา มีหน้าที่รักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร ไว้ต่อท้ายเกษตรกร แล้วก็เว้นวรรค ในลักษณะเช่นเดียวกับการรวมกลุ่มของสมาชิกของสภาหอการค้าและสภาอุตสาหกรรม

ประธาน : เรียบตามท่านอาจารย์คมสันอีกทีหนึ่ง เมื่อสักครู่ท่านบอกว่า ซึ่งเป็นองค์กรของการรวมกลุ่ม ตัวแดงอันแรกสุด บนจอยยังเป็น ซึ่งเป็นองค์กรที่ เปลี่ยนเป็น ของการรวมกลุ่ม

นายคมสัน โพธิ์คง : ของผู้มีอาชีพ หลังรวมกลุ่ม ของการรวมกลุ่มของผู้มีอาชีพ แล้วเอา ของ ตรงหลังอาชีพออก อาชีพเกษตรกร ในด้านต่าง ๆ ในสาขาต่าง ๆ แล้วก็เว้นวรรค

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : อย่างนี้ได้ไหมครับ ซึ่งเป็นองค์กรการรวมกลุ่ม ที่เกิดจากการรวมกลุ่มของผู้มีอาชีพเกษตรกร

นายคมสัน โพธิ์คง : ใช้คำว่า ที่มาจากการรวมกลุ่ม ทำหน้าที่ดูแลรักษาผลประโยชน์ร่วมกัน และเป็นปากเป็นเสียงให้กับเกษตรกร

ประธาน : ใช้คำว่า เป็นปากเป็นเสียง ไม่ได้หรือครับ จะใช้คำไหนที่มีความหมายเท่ากัน

นายคมสัน โพธิ์คง : เอา ปากเสียง ออก ทำหน้าที่เป็นตัวแทนดูแลรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของกลุ่มเกษตรกร

ประธาน : ได้เนะครับ ท่านประโชชน์เห็นว่าไม่ยาวเกินไป คือเขียนยาวแล้วดูแล้วมีความชัดเจนขึ้น ได้เนะครับ

วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

นายคมสัน โพธิ์คง : สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ตัดออก คำว่า จะให้สัมปทาน เอาออก
อันจำเป็นคืออะไร อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตของประชาชน และความมั่นคงของรัฐ ห้ามแปรรูป
ไม่เป็นภาษามนุษย์เลย รัฐบาล ต้อง รัฐบาลมีหน้าที่จัดให้มีสาธารณูปโภค

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : มีหน้าที่จัด ต้อง ไม่ต้องแล้ว

นายคมสัน โพธิ์คง : รัฐสามารถมอบหมายให้ เอา แก่ ออก ดำเนินการจัด ในกิจการ
เอาออก

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ ตรง สาธารณูปโภค
ขั้นพื้นฐานภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ

นายคมสัน โพธิ์คง : เอาอย่างนี้ได้ รัฐบาลอาจเปิดโอกาสให้

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : จริง ๆ แล้วถ้าถามว่าเอกชนหรือเปล่า มันก็อยู่ที่หลักด้วย

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๔/๑

นายคมสัน โพธิ์คง : ข้อ ๑๑ (ก) โครงสร้างและโครงข่ายสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน อันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน คำว่า ห้ามแปรรูป ไปไว้ข้างหน้าโครงสร้าง แล้วก็ติดกันว่า หรือความมั่นคงของรัฐ เว้นวรรค หากมีความจำเป็น

ประธาน : ท่านอาจารย์ครับ คำว่า เท่าที่จำเป็น มันดีกว่า หากมีความจำเป็น นะครับ

นายคมสัน โพธิ์คง : คือมันจะมีคำต่อ หากมีความจำเป็นในการแปรรูป

เลขานุการ : หากมีความจำเป็นในการแปรรูป ให้ทำได้เท่าที่จำเป็น

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : โดยไม่ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน ก็คือให้เอกชนบริหารได้ แต่กรรมสิทธิ์ยังเป็นของรัฐอยู่ ถ้าคุณออกไปคุณไปแต่ตัว

นายคมสัน โพธิ์คง : โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐาน

ประธาน : (ข) โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐาน

นายคมสัน โพธิ์คง : โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานที่จำเป็นในการประกอบกิจการ เช่น รางรถไฟ เสาส่งและสายส่งไฟฟ้า วงโคจรดาวเทียม เขาบอกว่า จะให้สัมปทาน ออก เขาอาจจะให้ สัมปทานก็ได้ แต่ให้ตกเป็นของเอกชนไม่ได้ แล้วก็ต้องวางต่อว่ารัฐบาลต้องเป็นผู้ถือหุ้น หรือต้องเป็น ผู้ถือหุ้นใหญ่ กิจการสาธารณูปโภค เช่น รางหรือสถานีรถไฟ เสาส่งไฟฟ้า หรือสายส่งไฟฟ้า โครงข่าย โทรคมนาคม หรือวงโคจรดาวเทียม

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ต้องเป็นว่า ดาวเทียมหรือวงโคจรดาวเทียม ที่นี้คำว่า โดยไม่ ให้ ต้องเป็น ต้องไม่ให้ นะครับ ตรงนี้ผมคิดเดียวครับ ตรงที่รัฐบาลถือหุ้นใหญ่ ผมยกตัวอย่างว่า กรณีที่ให้ สัมปทานเขาไปนี่นะครับ ทันทีที่เขาทำโครงการขึ้นมา สัญญาจะบอกมาก่อนที่จะนำมาใช้จะต้องมอบ โครงข่ายหรือมอบวัสดุอุปกรณ์ให้กับรัฐ เขาถือหุ้น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นตรงนั้นต้องเขียนต่อไป ว่ารัฐจะต้องถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๕๑ เปอร์เซ็นต์

นายคมสัน โพธิ์คง : สัมปทานให้ได้อยู่แล้ว จะให้เขาไปทำก็ได้ แต่ว่าทรัพย์สินต้องเป็น ของรัฐ คือตัวโครงข่ายเป็นของรัฐอยู่ ทุกวันนี้มันก็ทำในรูปแบบของสัญญา BTO หรือ BOT แล้วแต่ใช้ไหม จะ BTO ก็แบบรถไฟไฟฟ้า ส่วนใหญ่จะเป็น BTO แล้วก็ขั้นที่หนึ่งครั้งแรกก็เป็น BOT ที่นี้ ตรงนั้นเป็นเรื่อง รูปแบบของสัญญาสัมปทาน ทรัพย์สินเป็นของรัฐหมด โครงข่ายเป็นของรัฐหมด ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ที่นี้มันมี บางอย่าง เช่น รัฐบาลไม่มีเงินลงทุนในเรื่องตัวโครงข่ายที่จะเพิ่มเติม นะครับ ตรงนี้โดยหลักการมันจะต้องไป อาศัยการเวนคืน ทำอะไรในแง่ของกิจการที่ไปเชื่อมต่อของรัฐเยอะ เพราะฉะนั้นการให้สัมปทานในการ ประกอบกิจการก็ให้ไป แต่ว่าในตัวสายส่งที่มันมีการเพิ่มเติมนอกเหนือจากนี้รัฐต้องเป็นเจ้าของอย่างน้อย ร้อยละ ๕๑ ในแง่ของการดำเนินการ

คณะกรรมการบริหารงานที่กเจตนาธรรมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๔/๒

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ขอโทษนะครับ ผมไม่ทราบว่าคุณอภิปรายกันอย่างไรนะครับ แต่ว่าผมมองดูว่าจริง ๆ แล้ว แม้ว่าจะมาลงทุนใหม่ก็ต้องเป็นของรัฐ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์อยู่ดี

นายคมสัน โพธิ์คง : ผมก็เห็นด้วยอย่างไร

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : เพียงแต่ว่ามีสิทธิครอบครองเพื่อดำเนินกิจการในระหว่างอายุสัญญาอนุญาตหรือสัญญาสัมปทาน หรือร่วมกิจการกันเท่านั้น เพราะฉะนั้นผมจึงไม่อยากจะเป็นอย่าง ๕๑ เปอร์เซ็นต์ เพราะจริง ๆ แล้วรูปแบบไม่ว่า BOT หรือ BTO ทั้งหลาย ๑. เป็นอุปกรณ์ที่ใหม่ ๒. ต้องปราศจากการรอนสิทธิ ๓. ต้องส่งมอบก่อนที่จะเริ่มใช้งาน แล้วก็ได้เพียงแค่ครอบครอง แล้วต้องส่งมอบคืนทันทีเมื่อสิ้นสุดสัญญาสัมปทาน

นายคมสัน โพธิ์คง : คือในแง่ของการให้สัมปทานเป็นอย่างที่ว่าเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการประกอบกิจการสาธารณูปโภค ที่นี้การมีส่วนร่วมมี ๒ - ๓ รูปแบบ รูปแบบหนึ่งคือมีส่วนร่วมในแบบของการให้สัญญาสัมปทาน ให้สิทธินะครับ กับอีกแบบหนึ่งเป็นเรื่องของการเปลี่ยนรูปกิจการของรัฐไป ในอันหลังพูดถึงกรณีของรัฐจะแปรรูป คือบางเรื่องมันมีความจำเป็นต้องแปรรูป แต่ว่าการแปรรูปแบบนี้มันแปรจนกระทั่งหลุดจากความเป็นรัฐกลายเป็นเอกชน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เราไม่ยอมอันหลังนี่นะครับ เรายอมเพียงแค่ว่าคุณไปได้แค่ ๔๙ นั่นคือขั้นต่ำสุด

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ถ้าอย่างนั้นขอเป็น ข้อ (ค) ได้ไหมครับว่า กรณีจำเป็นต้องแปรรูปก็ให้รัฐถือหุ้นไม่น้อยกว่า ๕๑ เปอร์เซ็นต์ เพื่อกรรมสิทธิ์ยังได้คง ๑๐๐ อยู่

นายคมสัน โพธิ์คง : ยังไงต้องเขียนซ้ำอีกทีหนึ่งครับ คำว่า โครงสร้าง Copy มาเลย เอาแค่มาตกแค่สาธารณูปโภค ไม่เอาเช่นมา ออย่าเอาตัวเช่นมาด้วย เดียวมันก็แปลตรงนั้นทันทีเลย คุณพิสิฐ ท่านรออยู่แล้ว (ค) ครับ

ประธาน : อย่างนี้ครับว่า เขาเขียนไว้ในเชิงห้ามนะครับ ใน (๑๑)

นายคณิต วัลยะเพ็ชร : ถ้าอย่างนั้นตรงนี้ไม่ต้องเขียนนะครับ ตัดทิ้งไปเลยแล้วกัน ถือหุ้นใหญ่ก็ตัดทิ้ง ข้อ (ค) ก็ตัดทิ้ง ที่นี้ผมอยากจะขอขยับข้อ (ข) กับข้อ (ก) นิดเดียวนะครับ ผมขออนุญาตกลับไปข้อ (ก)

ข้อ (ก) ในการแปรรูปให้ทำได้เฉพาะบางส่วนเท่าที่บางส่วน

นายคมสัน โพธิ์คง : ทำได้เฉพาะในการดำเนินกิจการบางส่วนซึ่งไม่ใช่โครงสร้างและโครงข่าย

ประธาน : คือเราต้องให้เสร็จมาตอนนี้ ตกลงว่าใช้ได้แล้วใช่ไหมครับ หมายถึงเป็นอย่างไบบ้างครับ ช่วยดูหมายเหตุ จะได้จบมาตอนนี้ หมายเหตุก็คือครั้งที่ ๒๘ โอ.เค. นะครับ เราประชุมครั้งต่อไป วันศุกร์ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา วันนี้ได้เวลาล่วงเลยมามากพอสมควรแล้วนะครับ เราตกลงว่า

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์
วันพุธที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ประกาศลักษณะ ๑๔/๓

จะเลิก ๒๐.๐๐ นาฬิกา นะครับ ประชุมครั้งต่อไปวันศุกร์ที่ ๒๗ กรกฎาคม เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา จะเป็น
ห้อง ๓๕๐๑ เข้าใจว่าจะอุ่นกว่านี้นะครับ ห้องนี้ห้อง ๓๕๐๒ ไข้ไหมครับ ขอบพระคุณครับ ปิดประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๒๐.๐๕ นาฬิกา

กลุ่มงานชวเลข ๑

สำนักรายงานการประชุมและชวเลข